

U

LIOPILAS
LEHT

12

JÖULUKUUL 1934

Jookseb

KINO
ATEENIS

Pagarid, kondiitri-
äri ja kohvik
J. Liim
TARTUS - RIIA 11
TELEF. 9-46

**Paremaid mesi-
ja piparkooke**

Jõulu uudised •

Erilisi jõulu pauke

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

Rektor prof. Juhan Köpp 60-aastane.

13 novembril valiti Tartu Ülikooli rektoriks kolmanda mandat valimispuhku prof. Juhan Köpp. Ja mõni päev varem, 9 novembril pühitses kogu eesti sama mehe 60. sünnipäeva.

Kuigi rektor J. Köpu laiaulatuslik tegevus omab kogueestilist tähtsust, tohtis Tartu ülikool ja üliõpilaskond siiski oma rektori kõrget aupäeva eriliselt pühitseda. On ju ülikool olnud selleks peamiseks asupaigaks, millele lugupeetud juubilar on pühendanud oma tööjõu ning püüdlused.

Esimese eesti professorina algas rektor J. Köpp oma elutööd Tartu ülikoolis. See oli veel noil ajal, kui eestikeelne professuur tähendas suurt rahvuslikku võitu. Aegade keerises paisus see võit üldiseks haaranguks, Tartu ülikool muutus täiesti rahva omaks ja esimesist iseseisvuspäevist peale näeme ka rektor J. Köppu eesti ülikooli rakendustöis aktiivse ehitajana. Erialaliselt teoloogia professori ülesandeid teostades, on juubilar selle kõrval ülikooli üldises korraldustöis toiminud vastutusrikkail kohtadel: dekaanina, prorektorina ja nüüd juba seitsmendat aastat rektorina.

Tartu üliõpilaskonnal on palju põhjust oma akadeemilisele isale ja vanemale öelda kõige südamlikumaid hällipäeva-tervitusi! Noorus on tihtigi nobe tormitsema ja tungema, ta möödud pole alati kohandatavad vajalisesse rööpasse — ei ole kerge olla säärasele pulbitsevale perele heaks isaks! Kuid rektor J. Köpu tasakaalukas ja humaanne isiksus, ta kaasatundev ja kaasamõistev süda on teinud selle raske ülesande väärikalt teostatavaks.

Ei kasvata ükski jõud noorsugu nii tõhusalt kui — eeskujuga. Ja rektor J. Köpu kasvatuslik mõjuvus peitus just selles. Kogu ta elu on olnud puhas kõigest sellest, mis kuidagi viisi võiks jätta tumedat märki elu õilsale ja mehiselt-kargele palgele. Töörikkad poisid ja noormehe-aastad, õpinguaeg Tartu ülikoolis, pikaajaline töö Laiuse koguduses, vastutuslikud aastad ülikoolis — igal pool näeme juubilari ühtmoodi eneseohverdusliku, aatelise, omakasust-vaba töömehena, kelle elu ülimaks määräjaks on olnud elada ja töötada oma sünnimaa hüveks. Nüüdsel ajal, kus säärasead sihtlused on tihti ainult sõnakõlksuks, omab konkreetne elav näide mitmekordset väärtust!

Meie lugupeetud rektorile palju õnne tulevikuks!

Ülikooli rektor prof. Joh. Köpp.

Prof. H. Kruus — uus üliõpilasprorektor

Uus 13. nov. s. a. valitud Üliõpilasprorektor prof. dr. phil. Hans Kruus kuulub meie teadusemeeste nooremisse generatsiooni, kes oma hariduse saanud äsja 15. a. juubelit pühitsenud Tartu eesti ülikoolis.

Üliõpilastele-ajaloolastele on prof. H. Kruus tuntud kui nõudlik ja häatahtlik õpetaja, kes kunagi ei keela oma väärtuslikku abi ja nõuannet. Tema valimisega üliõpilasprorektoriks on üliõpilastel põhjust tunda erilist häädmeelt.

Prof. Hans Kruus on sündinud Tartus 22. oktoobril 1891. a. puusepa pojana. Üheksa-aastasena siirdus ühes vanematega maale Härjanurme valda Kursi kihelkonda. Saanud alghariduse Jõune-Härjanurme valla ja Kursi kihlekonna ning Saadjärve ministeeriumikoolis, astus 1907 aastal Tartu õpetajate seminari, mille kursuse lõpetas 1911. a. kevadel. Oli õpetajaks Viru-Jaagupi Hariduse Seltsi koolis (1911/12) ja Jõgeval A. Nieländeri erakoolis (1912/13), õiendans 1914. a kevadel Tartus küpsuseksami ning astus sama aasta sügisel Tartu ülikooli ajalugu õppima.

Üliõpilasena kirjutas H. Kruus oma esimesed artiklid, mis ilmusid EÜS-i poolt väljaantavasis kalendris „Sirvilauad“ ja albumis IX ning ajakirjas „Vaba Sõna“, mille toimetajaks oli aastail 1915—16. Oli sunnitud 1916. a. suvel vene sõjaväkke mobiliseerimise puhul õpinguid ülikoolis katkestama. Lõpetas 1917. a. alul Odessa sõjakooli, mille järele teenis lipnikuna Krasnoje Selkos ja Peeterburis. Astus 1917. a. aprillis asutatavasse esimesse Eesti jälgväerügementi. Valiti I Eesti Sõjaväelaste kongressi poolt Eesti Sõjaväelaste Ülemkomiteesse, mille liikmeks oli kuni selle asutise likvideerimiseni. Valitud Tartumaalt 1917. aasta suvel Eesti Maanõukogu liikmeks, võttis osa Vene riiklikust nõupidamisest aug. 1917. a. Eesti sots.-revolutsionääride partei asutajaid (1917. a.) ja selle keskkomitee esimees kogu partei kestuse ajal.

Teeninud 1919. a. alul lühemat aega Riigikontrollis sekretärina.

Valitud sama aasta kevadel sots.-revoluts. rühmas Asutavasse Kogusse, andus H. Kruus täiesti poliitilisele tegevusele. Sots.-revoluts. partei liidrina äratas ta Asutavas Kogus suurt tähelepanu oma ajaloolise kõnega landesvehri sõja algupäevil.

Dr. phil. HANS KRUIUS,
eesti ja põhjamaade ajaloo korraline professor.

Oli ka I Riigikogu liige Eesti iseisivate sots. tööliste partei nimekirja järele, võttis osa 1921. a. Moskvas peetud III internatsionaali kongressist, mille järele loobus poliitilisest tegevusest üldse, astudes 1921. a. sügisel uuesti Tartu ülikooli ajaloo alal õpinguid jätkama.

Lõpetanud 1923. a. lõpul mag. phil. astmega Tartu ülikooli, oli H. Kruus aastail 1924—1927 ülikooli teaduslikuks stipendiaadiks eesti- ja põhjamaade ajaloo alal. 1927. a. I sem. peale teotsenud ülikoolis õppeülesannete täitjana. Kaitstes filosoofiateaduskonna avalikul koosolekul 7. okt. 1931. a. edukalt oma väitekirja „Talurahva käärimine Lõuna-Eestis XIX sajandi 40-ndail aastail“ ja tunnistati ajaloo alal dr. phil. teadusliku kraadi vääriliseks. Olgu mainitud, et see H. Kruusi tähelepanuvääriv uurimus auhinnati Eesti Ajaloo Kapitali Komitee poolt. Valitud 1931. a. eesti- ja põhjamaade ajaloo erakorraliseks professoriks ja kinnitatud 1934. a.

kevadel samale kohale korraliseks professoriks, on H. Kruus olnud 1932. a. peale veel ülikooli filosoofiateaduskonna seminari juhataja ja 1933. aastast ülikooli nõukogu liige. Valiti 13. novembril s. a. üliõpilasprorektoriks. Prof. dr. phil. H. Kruus kuulub Eesti Üliõpilaste Seltsi vilistlasperre.

Ülikoolis on H. Kruus esimesena hakanud käsitlema oma loengute sarjas küsimusi eesti XIX sajandi ajaloo kohta. Samuti on see toimunud ka tema poolt juhutatud ajaloo proseminaris ja seminaris, kus H. Kruus viljastavalt ja hoogustavalt on mõjutanud kogu meie noorema põlve ajaloolaste kodumaa ajaloo uurimist. Erilist mainimist väärib H. Kruusi juhtiv tegevus üliõpilaste tööle rakendamisel meie kihelkondade ajaloo uurimisele. Kodumaa ajaloolist tundmaõppimise vajadust on H. Kruus korduvalt rõhutanud ja propageerinud, nagu Üleriiklikul Ajaloo õpetajate kongressil 1931. a. 28.—30. dets., kus esines vastava referaadiga jne.

Oma uurimustega eesti ärkamisajast on H. Kruus näidanud, et ärkamisaegses rahvuslikus liikumises ei oma I eesti laulupidu (1869. a.) erilist pöördelist tähtsust. See kujunes vaid hoogustavaks teguriks juba ligi kümmekond aastat varem alanud rahvuslikule liikumisele.

Teadusliku tegevuse kõrval ülikoolis on H. Kruus viljakalt ja tulemusrikkalt teotsenud meie kultuurilistes ning teaduslikes organisatsioonides, millede tegevus ja üritused on olnud otseses või kaudses ühenduses meie kodumaa ajaloo uurimisega.

Akadeemilises Ajaloo Seltsis H. Kruus on olnud tegev juhatause liikmena juba 1922. a., alates 1928. a. kevadest abiesimehena. Mainitud

Seltsi koosolekuil on ta esinenud rea ettekannetega ja Seltsi ülesandel on võtnud osa Eesti ajaloo bibliograafia koostamisest. Edasi on H. Kruus 1932. aastast peale Seltsi väljaandel ilmuva „Ajaloalise Ajakirja“ tegev (pea) toimetaja.

Eesti Kirjanduse Seltsis H. Kruus on olnud tegev 1922. aastast Ajaloo-toimkonnas, 1928. a. kevadest selle juhatajaks. Samas seltsis on H. Kruus 1927. a. kevadest asemikudekogu ja juhatusel liige ja 1929. a. ajakirja „Eesti Kirjanduse“ toimetuse liige. Eesti Kirjanduse Seltsi esindajana on H. Kruus tegev olnud Eesti Kultuurajaloolise Arhiivi (EKIA) koleegiumis, Eesti Bibliograafia Asutise komisjonis, Kultuurkapitali Ajakirjanduse Sihtkapitali Valitsuses jne.

„1905. aasta Seltsis“, mis asutati 1929. a. kevadel kodumaa ajaloo ühe eriajajärgu, 1905. a. liikumise, uurimiseks, on H. Kruus asutaja liige ja sekretär. Seltsi ülesandel on ta korraldanud vastava bibliograafia koostamise eeltöid ja mälestiste kogumist, mille tulemusena ilmus tema toimetusel mälestustekogu „Punased aastad I“ (1932).

„Eesti Entsüklopeedia“ koostamisest on H. Kruus osa võtnud algselt peale Eesti ja Põhjamaade ajaloo osakonna toimetajana, kirjutades rõhuva enamuse selle osakonna artikleist.

Peale selle on H. Kruus osa võtnud ka Tartu linna uurimise toimkonnast, Tartu Õpetajate Seminari juubeliaalbumi toimkonnast, Eesti Ag-

ronoomide Seltsi poolt valitud Eesti põllumajanduse ajaloo toimkonnast. Akadeemilise Ajaloo Seltsi ja Ülikooli filosoofia teaduskonna esindajana „Eesti Ajaloo Kapi-

Endine üliõpilasproua
prof. J. ULUOTS.

tali“ komiteest jne. H. Kruusile on usaldatud ka koguteose „Tallinn“ ajaloolase osa toimetamine, kus ilmub temalt pikem artikkel „Tallinna kõige uuem ajalugu“

Prof. H. Kruusilt on trükitis ilmunud:

- 1) Rahvusautonoomia (1917). 2) Peetrilinnas ajaloo suupäevil (1918). 3) Eestikeelne raamat arvudes. „Sirvilauad“ 1919. a. (1918). 4) Linn ja küla Eestis (1920). 5) Saksa okupatsioon Eestis (1920). 6) Jaan Tõnisson Eesti kodanluse juhina (1921). 7) Vene-Liivi sõda 1558—1561 (1924). 8—10) Eesti ajaloo lugemik I—III (1924, 1926 ja 1929). 11) Tartu XIX aastasajal ja XX-da alul. Koguteos „Tartu“ (1926). 12)

H. G. v. Jannau, Vene-õigeusu tulekust Lõuna-Eestis 1845—46. a. Trükiti toimetanud, eessõna ja märkustega varustanud (1927). 13) Pühajärve sõda 1841. a. (1927). 14—15) Eesti ajalugu kõige uuemal ajal I—II (1927—1928). 16) Eesti talurahva välispoliitilisest orientatsioonist. (Ajalooline Ajakiri 1928). 17) Liivimaa rüütelkonna võitlus eesti rahvusliku trükisõna vastu 1879—1883. a. (Looming 1929). 18) Vastandliku ajalehe soetamise küsimuse ärkamisajal. (E. A. Album „Õitsetuled“ VIII 1929). 19) Talurahva käärimine Lõuna-Eestis XIX s. 40-ndail aastail (1930). 20) Ärkamisaja pärandus eesti ajaloo uurimisele. (Ajalooline Ajakiri 1930). 21) Eesti kihelkondade ajalugu (Ajalooline Ajakiri 1930). 22) Liivimaa rüütelkonna rünnak eesti seltside vastu 1881. a. (Ajalooline Ajakiri 1930). 23) Carl Robert Jakobson võitlejana (E. Kirjandus 1932.). 24) „Eesti professori“ küsimus Tartu vene ülikoolis. (Ajalooline Ajakiri 1932). 25) Grundriss der Geschichte des estnischen Volkes (1932). 26) Oleviku asutamine (Ajalooline Ajakiri 1932). 26) Lubjapõletamine Kursi kihelkonnas (Ajalooline Ajakiri 1933). 28) Murdekuudel 1917—1918 (Looming 1933). 29) Eestin historiantutkimuksen kehitys ja nykyinen tila. (Historiallinen Aikakauskirja 1933). 30) Dé veloppement et état actuel des sciences historiques Estoniennes (Bulletin d'Information des sciences historiques en Europe Orientale, 1933). 31) Eesti rahvuslike põhikeskuste suhtlemine 1860-ndail aastail (Ajalooline Ajakiri 1934). 32) Eesti rahvusliku ärkamise algupäevilt. (E. Kirjandus 1934).

Käsitõlke on valmis: Eesti Aleksandrikooli mõtte areng 1860—1888.

Peale selle on H. Kruus toimetanud suure koguteose „Eesti maa, rahvas ja kultuur“ (1926) ja koos prof. Treibergiga „Eesti Vabariigi Tartu Ülikool 1919—1929“ ning redigeerinud prof. P. Põllu „Eesti kooli ajalugu“ (1933). Edasi on H. Kruusi sulest ilmunud veel rida artikleid, arvustusi jne. paljudes ajalehtedes ja ajakirjades.

A. V.

Käesoleva sem. viimane „Üliõpilaslhe“ number (13) ilmub 18. detsembril. Võimalikud tellijate aadresside muudatused palutakse teatada juba 12. skp.

Toimetatus.

KORP! AMICITIA

1924-1934

Loomingu tõeline väärtus peitub tema iseseisvas lahenduses. — Sellele paratamatule ürgtun- gile ise omas hinges üleskerki- nud probleeme lahendada, ise neile vastust leida, allus ka üks väike grupp naisüliõpilasi aastal 1924. Need olid vastsed tudengid, kuid vanad sõbrad. Lõpetanud koos 1923. a. Tallinna Linna I Tütarlaste Gümnaasiumi, viib tihe sõprus neid ülikoolilinnas ikka jälle kokku. Arutatakse ja vaieldakse küsimuste kallal, mis veel ajasepikojas ootavad kujuvõtmist. — „Olles tihedas ühenduses, tekkis idee, asutada registreeritud organisatsiooni nagu loomusunnil“ — nii asutajate liikmete sõnad. Teinud selle otsuse, algab kibe töö. Sihiga enesekasvatuse kaudu anda meie riikliku iseolemise mõttele õiget ja kultuurset sisu, siblivad noored käed elu suures varandussalves, otsides püsivaid väärtusi, mille kaudu enesekasvatust teostada. Töö kestab semestri läbi aasta algusest kuni kevadeni. Et kõik ksv! ksv! pärit Tallinnast, jätkatakse töid suvel Tallinnas.

Tallinnas, kui hulk tööd juba tehtud, kohatakse teist naisüliõpilaste gruppi, kes samuti kuuluvad Tallinna I Tütarlaste Gümnaasiumi vilistlasperre ja kes käivad samuti uue naisorganisatsiooni asutamismõttega ringi. Ka neil juba tükk tööd tehtud ja põhimõtete selgitamise tulemusena liituvad need kaks väikest gruppi, kokku 12 inimest: Brett, H., Kenapea, G., Konrad, L., Koppel, L., Müür, A., Poska, A., Puurman, A., Purman, M., Ruubel, E., Sagris, H., Veeret, I., Zeich, E.

Asutajad liikmed on perioodi enne neid gruppide liitumisi nimetanud I perioodiks korp! Amicitia „eelajaloolises ajajärgus“, ja seda perioodi iseloomustanud suure töö ja vaimustuse perioodina. Ajajärku peale kahe grupi liitumist kuni korp! Amicitia registreerimiseni on nad nimetanud II perioodiks konvendi „eelajaloolises ajajärgus“. Kuigi põhimõtted ja töötulemused võtavad sel ajajärgul ikka realsema kuju, võiks seda ajajärku nimetada võitluste ja heitluste ajajärguks. Korp! Amicitia põhimõtete püstitamisel ja lõplikul kindlaksmääramisel kerkivad esile nüüd millegipärast rohkem kui I perioodil lahkarmised. Asutajad liikmed on (mitte seda küll kõige sobivamaks piiriluseks pidades) üht põhimõteteliste küsimuste ümber tekkinud rinnet nimetanud „konservatiivseks“, teist „vabameelseks“. Ühed neist, n. n. „konservatiivsed“, tahavad hinges olevaid, koolipingil omandatud ideaalid viia puhtal kujul ellu, kuna „vabameelsed“ püüavad arvestada tegelik elu. Neid põhimõtete lahkuminekuid, õieti küll teostamisvõimaluste lahkuminekuid, ei ole kerge lahendada sest mõlemal poolel on omad põhjendused ja läbimõeldud seisukohad. Kõige kriitilisemal hetkel paneb üks asutajaist ette leida kuldne kesktee. Ta ütleb: „Kui tahame loodava organisatsiooni kaudu isamaa kasuks töötada ja ka oma „mina“ arendada, siis pole neil vaidlustel just suuremat mõtet ja parem on, kui meie püüaksime leida kuldse kesktee, sest meil on ju

ühine siht.“ — Neist sõnust haaratakse kinni, sünnivad järeleandmised nii ühelt kui teiselt poolt — ja organiseerimistöö jätkub. Loodavale organisatsioonile püstitatakse järgmised põhialused: rahvustunnet tõsta, karskust edendada, vaimlist ja moraalset taset tõsta esteetlikkust, naiselikkust ja töökust arendada jt. Organisatsioonile otsustatakse anda korporatsiooni kuju, sest korporatsiooni vorm näib enam vastavat asutajate ideaalile, luua tihedat sõprade ringi, kus valitseks vastastikune usaldus ja sõprus.

Kuigi edaspidistel korraldamistöödel juhtub nii mõndagi huvitavat, ei peatu ma seekord pikemalt sellel, vaid mainin ühte raskemat „katsumist“ korraldamistööde lõpulejõudmisel. Pööratakse ühe Tallinna tuntud seltskonnategelase pr. O. poole ettepanekuga, liituda korp! Amicitia asutajate perega. Esindajad pr. O. poolt tagasi tulles toovad ootamatu sõnumi. Nimelt ei saa pr. O. ettepanekut vastu võtta, sest ta on seltsimeelne, kuid tutvudes väljatöötatud põhimõtetega teeb ta omalt poolt ettepaneku reorganiseerida mingit Peterburis olnud eesti seltsi. Nõusoleku korral kutsuks ta seltsi liikmed kokku ja organiseerimistöö võiks alata.

See ootamatu sõnum tekitab kaasvõitlejate seas äreva meeelolu. Pr. O. poolt tulnud esindajad on vaimustatud, eriti neist perspektiividest, mis avanevad juhul, kui selle mõttega liituda. Tunnustus seltskonnalt ja juba olemasoleva vilistlaskonna mo-

raalne kui ka aineiline toetus oleks kindlustatud.

Selle küsimuse otsustamine paneb veel viimast korda katsumisele nii kaasvõitlejate sõpruse kui ka loodava korporatsiooni põhimõttelised alused. Sõprus võidab... ja vaatamata meelitavatele perspektiividele jäädakse kindlaks kord püstitatud sihtidele. Tehakse ühine otsus: paluda Ülikooli valitsust registreerida naiskorporatsioon nimega „Amicitia“ ja värvidega lilla, roheline kuld.

Ja 21. novembril 1924. a. annab rektor, vana hõbepäine prof. Koppel, seks puhuks Tartu sõitnud asutajale liikmele üle registreerimisteate ning ulatab taas esimesena käe õnnitlusega.

Registreerimisteade tekitab asutajate seas üleva meeleolu. Tsiteerin asutaja liikme Linda Konradi, korp! Amicitia esimese esinaine, sõnu: „Mäletan, see oli üks hall sügisõhtu, kui saabus teade registreerimisest, kuid mulle näis ta nii päikeseküllasena. Ruttasin kaasvõitlejatele seda teatama. Hilisõhtul istusime juba koos rõõmsatena ja südamed täis õnne. Võis alata organisatsiooni ülesehitustöö, mille kaudu soovisime kaasa aidata oma vaba kodumaa hüvanukuks.“

Korporatsiooni registreerimisega lõpeb ka palju tööd nõudnud „eelajalooline aeg“. Veel suurem töö seisab aga ees. Selles on asutajad liikmed ise teadlikud. „Julgelt ja kindlalt astume ellu, ehk küll mitteteades, kuidas suhtub meile seltskond ja üliõpilaskond“ — loen ma nende sõnu.

Kogu suve ja 1924. a. sügismestril on töö käinud Tallinnas, kuna ksv! ksv! peamiselt ainelistel põhjustel ei ole saanud Tartus viibida. 1925. aasta I poolaastal siirduvad asutajad Tartu.

Küll juba registreeritud organisatsioon, ei kannu korp! Ami-

citia liikmed veel detsembriski ühtlusmärke: tekliit ja värvilinti. Kuigi kõik naiskorporatsioonid on ise omale värvid pähe pannud, otsustab korp! Amicitia paluda korp! Filiae Patriae't, kui vanimat naiskorporatsiooni, seda teha. Korp! Filiae Patriae annab oma nõusoleku, kuid soovib korp! Amicitia liikmetega enne tutvuda. Tutvumiseks soovib ta 6 kuud aega. Kuigi ta hiljem piirab seda 3 kuuga, ometi säärane omastkohast põhjendatud vastus tuleb korp! Amicitia liikmetele ootamatuna ja nad ei leia võimaliku olevat kord kindlaksmääratud aktusega viivitada. 13. XII 24 toimub aktus ühes värvide pähepanemisega. Vabariigi aastapäeval sünnib esimene avalik esinemine värvides.

1925. aastal II ülikooli semestril algab konvendi ülesehitustöö juba täie intensiivsusega. Kodukorra ja uususte viimistlemise kõrval töötatakse välja referaatide kava, kus kindlas loogilises korras tahetakse kaasvõitlejate seas kasvatada sügavamat arusaamist ühiskondlikust arengust, kultuurilise, majandusliku ja poliitilise elu alal. Luuakse inglise, saksa ja vene keele grupid keele õppimise ja praktiseerimise otstarbel; otsustatakse ka omakeskel ajakirja välja andma hakata (viimane mõte leiab teostamist vaid päeviku näol).

Kuid pea ilmneb suure vaimustusega alatud tööle pettumus. Töö ei taha anda nii kiireid tulemusi, kui alul loodeti. Ülikoolitöö ja ka alanud läbikäimised teiste organisatsioonidega, mis kujunenud väga elavaiks, neelavad enamiku ajast. Paratamatult ollakse sunnitud töökava piirama ja osa sellest üle kandma järgnevatele semestritele.

Omast kohast oli aga ka vastastikustel külaskäikudel orga-

KORP! AMICITIA JUHATUS.
Esinaine E. Reiman (istub), V. Hanson (pahemal), L. Linna s.

nisatsioonidega oma tähendus, sest nad aitasid üliõpilaskondlikku ellu pilku heita ja ka tunnustust leida teiste organisatsioonide peres.

See vaimustus ning eriliselt sügav sõprus, mis valitses korp! Amicitia liikmete vahel, leiab kõikjal tähelepanu ja poolehoidu ning sisseastujate arv kasvab nii suureks, et tuleb juurdevoolu piirata.

Kolm aastat kestab töö konvendi rahulikus vaimus, neljandal aga tuleb noorem põlvuundustega, mis endistele väärtustele lisavad mõndagi uut.

Kui truuks jääda endisele liigtlusele „konservatiivsed“ ja „vabameelsed“, siis võib nende sõnavõtmisi nimetada „konservatiivseteks“. „Vabameelsete“ vaatele, et iga liikme isiklik elu on ta enese asi, meil ei ole õigust teda jälgida ega suruda piiride vahele, mis ta enesele tunduvad kitsastena, — toob noorem põlv vastukaaluks väite, et korporatsiooni põhimõtted peavad olema ka iga liikme seesmised veended. Kellel nad seda pole, see on sunnitud

KÄESOLEVA SEMESTRI STIPENDIAATE HÕIMLASI.

Kerttu Myllylä (Häme Osak.)

Béla Kálmán (riigi stipendiaat).

Tahvo Kontuniemi (Häme Osak.)

eemale jääma, sest korporatsiooni põhimõtted tahavad olla soodustavaks teguriks iga liikme individuaalsele eneseavaldamisele, mitte aga tõkestuseks.

Ja 1928. aasta sügissemestril noorem põlv esotsas tookordse esinainega teostab päevakorrade kerkinud reforme ning uuendusi. Nii mõnedki oma elulisuseks iganenud väärtused asendatakse sel ajajärgul uutega.

Nagu ikka peale selliseid „värskendavaid tuuli“ muutub elu ja töö elavamaks ja intensiivsemaks, nii ka nüüd. Omavahelised õhtud muutuvad sisukamaiks, raamatukogu, millele alus pandud juba 1925. a., hakkab kasvama ja nii mõnelgi alal saavutatakse suuremaid tagajärgi.

Konvendi siseelu tõusuga langeb ühte ka tõus Üliõpilaskonnas. Esimest korda pääseb korp! Amicitia Edustuse töö juurde. Seetõttu võib korp! Amicitia oma energiat ka Üliõpilaskonna heaks tööle rakendada. Seda teeb ta suure innu ja armastusega, töötades nii mitmeis toimkondades, nagu välisloimkonnas, „Üliõpilaslehe“ juures, omaabi ettevõtteis, kirjastustoim-

konnas, lugemislauatoimkonnas, üldtoimkonnas jt. Alul töötatakse E. Korpilide Rühmas, kuid hiljem tekivad põhimõttelised lahkuminekid ja korp! Amicitia ühes korp! Filiae Patriaega asutavad iseseisva rühma, seades Üliõpilaskonna heakäekäigu kõrgemale üksikrühmituste huvidest. Ühtlasi püstitavad nad nõude karske, terve vaimuga ja tervikliku Üliõpilaskonna järgi.

Juba konvendi asutamisest peale kõik kultuuriväärtusega seltskondlikud üritused, isamaalised kui ka üliõpilaskondlikud ettevõtted leiavad korp! Amicitias elavat vastukaja ja jõukohast toetust. Nii on korp! Amicitia oma 10 tegevusaasta kestel töötanud Naiskodukaitse juhatuses, Akadeemilise Hõimuklubi juhatuses, Eesti Rahvusliku Ühingu juhatuses, Akadeemilises nime-de-eestistamise toimkonnas ja muus rahvuslikes üritusis.

Töövaimustus, mis iseloomustab 1928. aastat kuni 1930/31, ei ole tänini kustunud, on võtnud aga rahulikuma kaju. Konvent oleks nagu välja jõudnud lapsekingadest ning vaatab kainelt ja elumõistvalt tulevik-

ku. Ikka rohkem ja rohkem hakkab konvent mõistma seda suurt kasvatuslikku ülesannet, mis tal täita, ja rõõmuga märkan, et juubelpäeval korp! Amicitia juhatus seisab oma ülesande kõrgusel. Lilla, roheline, kuld, sümboliseerides julgust, lootust, ausust, on korp! Amicitia liikmeile alati olnud pühad. Olgu nad seda ka tulevikus.

Lipuõnnistamisel tookordse rebasvanema vil! Ersi poolt lausunud sõnad: „Kes aus on, armastab tõde, tõde on aga üksikisiku kui ka rahva arenemise õige alus“ — on kõlanud aastast aastasse. Armastagem neid sõnu ka edaspidi.

Kümne aasta jooksul on korp! Amicitia lipu all seisnud liikmeid nii mitmedki kaugel kodumaast. Nii on neid Prantsusmaal, Inglismaal, Austrias, Soomes, Ameerikas, Aafrikas ja isegi Indias. Korp! Amicitia lipu-kiri „Per aspera ad astra“ aida-ku korp! Amicitia liikmeid alati nii kodumaal kui mujal leida õiget teed enese mina kujundamiseks kui ka meie rahva teenimiseks.

Marta Osche Otsason.

LAURI LAIHO

Soome üliõpilaste kodu-uurimisest

Soomes on üliõpilas-osakundad sündinud maakondlikul alusel, nii et sääl samas ümbruses oma lapsepõlve veetnud, sama maakonna koolilinnas kooli lõpetanud noored üliõpilased teavad juba ülikoolilinna tülles, missugusesse osakunda nad peavad astuma, kus neil on sõpru, kus kõlavad tuttavad laulud nende oma kodukoha ülistuseks. See on väga keskne ja tähtis tegur soome üliõpilaste kodukoha-uurimise sünnis ja üldse osakunna liikmete igasuguses tegevuses oma kodumaakonna ja selle elanikkude kasuks. Armastus isamaa vastu, ent enne kõike armastus kodukoha, isamaa südame vastu on olnud tõukejõuks ja innustajaks alati siis, kui töös ilmneb takistusi ja kui raskusi tuleb võita. Ja kodumaakonna rahva tänulikkus on parim tasu, mida sama rahva keskel tõusnud haritud noorsugu võib endale soovida.

Üliõpilaste kodu-uurimustööl, samuti kui kogu osakundade etnograafilisel tegevusel, on pikk tee seljataga. Üliõpilas-osakundade etnograafilise töö

sünnisõnad öeldi juba kuuskümnend aastat tagasi, 3. oktoobril 1874. a. Viiburi Osakunnas. Viiburi Osakunna selleaegne kurator, doktor, hiljem kuulus keeleteadlane *Otto Donner* kutsus üles eelnimetatud päeval osakunna koosolekul Viiburi üliõpilasi koguma oma kodukohast rahva elu valgustavaid esemeid, riideid, majapidamistarbeid jne. Koosolejad suhtusid kohe innustusega asjasse. Kuulus etnograaf doktor *Th. Schwindt*, kes noore üliõpilasena oli olnud sellel ajaloolisel koosolekul, mäletab hiljem seda sündmust nii: tõsine, pidulik meeleolu oli valdanud osakunna liikmed... tundus nagu oleks igäuks saanud tähtsa ülesande ja sellele järgneva vastutuse ürituse õnnestumiseks. —

Juba kohe järgmiselt jõuluaheajalt tagasi tülles töid üliõpilased kaasa mitmesuguseid esemeid oma kodukohast. Hiljem saatis Osakund oma liikmeid suvel päris etnograafilisele retkele Ida-Soome. Samuti saatis Viiburi Osakund kõigile teistele üliõpilas-osakundadele üles-

*Stipendiaat Lauri Laiho
(Viiburi Osak.)*

kutse, milles ta õhutas osakundi etnograafiliste esemete korjamisele oma piirkonnas ja oma kogude näitusele panemisele Soome kunsti- ja tööstuse näitusel 1876. a. Üleskutse leidis elavat vastukaja ja nii oli üliõpilaste etnograafiline tegevus Soomes tugeva aluse saanud.

Hiljem viidi need esemed üliõpilas-osakundade poolt asutatud etnograafilisse muuseumi, mis aastal 1893 loovutati riigile. Sellel osakundade omal muuseumil on olnud võrratult suur tähendus Soome rahvusliku kultuuri asitõendiste päästmisel. Pääle selle hakati üles tähendada rahvaluulet, rahvauskumusi; laule ja viise. Ja aasta aastalt Soome üliõpilaste huvi selle tähtsa aate vastu kasvab ja laieneb. Aga nagu juba võib arvata, on siiski osakundade kodu-uurimustöö ebaühtlane ja tulemuste poolest võrdlemisi mitmekesine, sest üliõpilased ei püsi kaua ülikoolilinnas ega juhatavaid jõude ole aina saadaval. Majanduslik kitsikus ja seesmised rahunused mõjuvad samuti kaunis palju selletaolise töö käikule. Viimastel aastatel aga on kodu-uurimustöö järele olnud

Tüüpilisi külamaastikke Viiburi Osak. kodu-uurimistöö piirkonnast.

osakundades õige elav. Eriline kodu-uurimustoimikond juhib osakunnas seda tööd. Töö eesmärgiks on päästa meie rahvuslikule teadusele viimasedki kaduva rahvakultuuri pudemed, tutvustada haritud noorsugu

Kodu-uurimisretkel.

rahvaga ja rahvaeluga ja teha rahvaalgustustööd. Eriti tähelepanuväärne on olnud näiteks osakundade poolt oma piirkonnas korraldatud vanasõnade korjamise võistlus, mis igalpool on toonud arvamata rikkalikke tulemusi. Suveti tehtud kodu-uurimisretkete eeskava ja tegevus on olnud kõigis osakundades ühesugune, ainult retke kestvus ja osavõtjate arv on olnud vahelduv: Kevadsemestril peab kodu-uurimustoimikond koosolekuid, milles kavatakse järgneva suve retked. Kõige tähtsam on

sobiva koha leidmine noorte uurijate töötamiseks. Suurtest liikumiskeskkohtadest eemalolev kihelkond, kus nüüdse aja uuen dustest tulvil olev elu veel ei ole jõudnud mõjustada, valitakse korjamisretke eesmärgiks. Aegsasti enne kevadsemestri lõppu kuulutab kodu-uurimustoimikond välja vabad stipendiumid osakunna liikmetele. Stipendiumeid võib olla 5—15 ja nende suurus on harilikult 1000—1500 Smk (80—120 kr.). Kui stipendiaadid on valitud, hakatakse kohe tutvunema korjämiskoha murdega ja selle iseloomustavate joontega. Igale stipendiaadile on määratud oma uurimisala, millega tema tutvuneb teatud kirjandust lugedes jne. Retkele minnakse harilikult juunikuul algul ja kohapääl viibitakse 2—4 nädalat. Tavaliselt läheb kas Soome Kansallismuseost või Sana kirjasätiöst — olenedes retke etnograafilisest või keeleteaduslikust iseloomust — keegi pädev uurija juhutama retkest osavõtjaid. — Mida kõik siis niisugusel retkel üles tähendatakse? Harilikud uurimisalad on vana põlluharimine ja karjapidamine, ehitused, jahipidamine ja kalastamine, naiste ja meeste käsitöö, toiduvalmistamine ja haigeravitsemine. Edasi on üles tähendatud vanu kombeid ja uskumusi, rahva õigusmõisteid, erisuguseid

peotraditsioone, rahvalaule ja -mänge. Samuti pildistatakse etnograafiliselt huvitavaid ehitisi ja esemeid.

Töötamine niisugusel suvisel retkel on väga huvitav ja mõnus. Peagi saadakse rahvaga

Viiburi Osak. etnograafiline muuseum.

tuttavaks ja eriti vastutulelikult ja meelsasti vanad jutustavad noortele üliõpilastele oma lapsepõlve ja nooruspäevade elust. Vabal ajal tehakse retki ümbrusesse ja nauditakse suvise looduse ilu. Pühapäeva õhtuti võidakse korraldada kohapeal pidulik koosviibimine eeskavaga, kus lõbusas meeolus unustatakse hetkeks argipäevased tööd. Ja kui retkest osavõtjad sügisel jälle saavad ülikoolilinna, kogunevad nad sagedasti sügisestel õhtudel mäletama suveretke ilusaid päevi, mäletama kaugelejäädud armast kodukohta ja selle vastutulelikku rahvast.

Selge pilt

ehk

mida statistikast võib õppida.

Minul on põhimõttelikult juba juurdlev vaim, mis igast asjast ja nähtest tahab saada selget pilti ja kaugelekiindivamaid perspektiive kui tavaliselt ühel vaimul on kombeks. Ja nõnda rakendasin ta tegevusse nüüdki, kui olin veidi tutvunud üliõpilaste tervisliku ankeedi tulemustega, mille lugemine oli muide väga meeldivaks vahelaks raske teaduse ja kaunistkirjanduse vahemail. Ja kui olin mõttes natuke aega sõelunud neid andmeid,

siis muutus selgeks mitte üks, vaid terve rida pilte, millest mõned tahaksin serveerida teistelegi asjalikuks õpetuseks ja näpunäiteks.

Nagu vist paljudel teistel, nii minulgi oli hulk aega kaunis tume, millega erineb ühe teaduskonna tudeng teisest. Olen veerandtunde kaupa patseerinud ülikooli kella all ja vaadelnud seal sõeluvat rahvast, aga kuidagi viisi ei saanud aru, kes on kes ehk nagu nüüdsel inglise orientatsiooni ajastul öeldakse: „huu is huu“. Aga nüüd ma tean. Ja seda tänu ankeedis avaldatud andmeile, mis jätavad väga vähe võimalusi kaksipidi mõtleamiseks.

Algame kohe usuteaduskonna tudengiga ja vaatame, kuidas võime lammast eraldada sikkudest. Väga

lihtsalt — kui tuleb vastu niisugune 1) õpetliku välimusega nooruk, siis seesama ongi. Sest kirjutatud on, et teoloog ei joo ega suitseta (õigemini: teeb seda väga vähe), sportimisest pole midagi kuulda, aga selle eest on kehaehitus nõrk ja nägemine halb, selgroog aga koguni kõver. Aga selles pole midagi imestada, sest seda tervem ja tugevam on nende vaim, teravam vaimusilm ja taevateegi öeldakse olevat kõver ja keeruline. — Ja kui näete mõnda daami, kes ei suitseta, siis ei tekita mingisuguseid raskusi pidada teda teoloogiks, sest ei ole ühtegi nende äravalitute hulgas, kes teeks seda pattu.

Hoopis imposantsema pildi annab juristi (2) maise isiku tähelepa-

Aleksis Kivi

(1834—1934)

Aleksis Kivi 100-aasta sünnipäeva juubel Soomes oli esmakordne ja ainulaadne. Ükski teine Soome suurmees kirjandusalal pole seni saanud sellist lugupidamist ega ole Soome oma ühegi teise poja pärast juubeldanud nii hiilgavalt, uhkelt ega olnud nii heldekäeline austuses ning ülistuses kui nüüd *Seitsme venna* ja *Nõmmekingseppade* looja mälestusmonumendil. Ei läbistanud põhjamaise rahva ja looduse suure lauliku nimi võimsa loitena mitte ükski akadeemilisi kodanikke ning kirjandushuvilisi ega ainult laialdasi haritlaskondi, vaid samuti ta vaimustas meeli ja küttis tundeid kõikjal üle maa vaeseis agulikes, külakestes, metsasoppides ja väikesis, puhtais majakestes; sellest hetkest vaimustus nii hallipäine vanake, kui alles lugemisoskuse omandanud nooruke. Kogu Soome sügavuti ja laiuti elas kaasa juubelile, kogu rahvas moodustas ühiselt vägeva ja sügava hardushetke Aleksis Kivi ülevast mälestusest.

Kui hauasambale Tuusulas on kirjutatud järgmised *Seitsmest vennast* päritolevad sõnad: „meie kodumaa pilt, selle sõbralikud emapalged olid igavesti vajunud tema südame sügavusse“. Rahuldatud enesetundega ja ikka ning ikka tsiteerivad seda endastlugupidavad soomlased — ja täie õigusega, on ju Kivi tõstnud maailma kirjanduse taustale soomlasele nii armsa tema enda ja põhjamaa looduse.

Loodusearmastus pole Kivil mingi kauniskõneline poeetiline väljend, vaid see on loomusund, paratamatu tung looduse järgi, mis kisub nii autorit kui ta *seitset venda* looduse rüppe. Kivi loodus on tõeline, elav: ehtis ja lihtis, ometi ja ikka see rikkalik ning tühjendamatu, see siiras Soome loodus. Nagu Kivi isiklik elu pole üldse mõeldav ilma loodusega, nii me ei mõista ka ta loomingu parimikku ilma selleta, mõtlen siin peamiselt ta meistertest *Seitset venda*.

Seitsmes vennas viib Kivi oma tegelased ära inimühiskonnast, kaugele metsade varju, jälgides oma isiklike metsastusretki ja õnnesilmapiilke looduseriigis. Romaani tegevusalaks on Impivaara oma ümbrusega: ürgmetsadega, kaljudega ja igasuguste loodusolevustega, millele liituvad muinasjutu maailmast päritolevad, inimhõimustele käsitamatud viirastused ja vaimud. See, et tegevusala on täielikult keskpuutumatu loodust ja et jutu peategelased seitse venda on sünnilt juba loodulapsed, annab kirjanikule suurepärase võimaluse luua eriti oivalisi looduspilte ja loodusvaatlusi, kuhu vahetult liituvad vennaste muinasjutulised kujutelud salapärasest ja rikkalikust elust ürgmetsis Impivaara mail. Nii innustunult ja tagajärjekalt kiindub kirjanik looduse ja seitsme venna vaheliste suhete kirjeldustesse, et need kaks — loodus ja seitse venda sulavad ühiseks loodusnähtuseks. Ega see, kes ei mõista elu looduses ja sealseid sea-

nelik vaatlemine: Suur, väga hästi toidetud ja raske erikaaluga korpus, mis sugugi ei vasta paragrahvi peenikesele ja kõverale siluetele, ehk olgu siis, et §-i seesmine tühi on täidetud või täis pumbatud millegagi, ja selleks täiteaineks on viin. — Mu silma on puutunud palju kirjutisi ja kõvu kõnesid ja disputatsioone selle üle, kas alkohol on toitev või mitte. Kuid nüüd on salgamatu tõik see, et mainitud element mitte asjata ei kanna jumalavilja nime. Sest nagu nähtub ankeedi andmeist, on juristid suured joojad ja ühtlasi väga hästi toidetud. Mille muuga võiks seda seletada?

Juristist naine ehk nagu uuemal ajal öeldakse — naisõiguslane (selle on muuseas „Vanemuinegi“ võtnud oma repertuaari Naisadvokaadi nime all) on mõneski kaunis sarnane oma maskuliinsele ametikaaslasele, eriti mis puutub suurusse. Übermõõdu kohta pole küll andmeid, aga selle eest on ta hästi pikk. Ma pole

ise mitte pisike (pikkus 184 sm) aga olen siiski juhtunud nägema ülikooli ligiduses mõnd daami, kellele olen pidanud aukartlikult alt üles vaatama ja nüüd arvan kindlasti teadvat, et need ongi naisõiguslased. Seiklushimuliste noorukite tähelepanu võiks juhtida naisõiguslastele selle tõttu, et peale pika kasvu on neil veel väga hää nägemine, mis on suureks hõlbustuseks silmategemisele. Kuid igatahes tuleb neid käidelda õrnalt, kuna neil on väga õrnad kopsud.

Majandusteadlased on terves tudengkonnas kõige spordihimulisem rahvas, kes aga ka napsu ei põlga, mistõttu ka kehaehitus ja -kaal on kõigiti korralik.

Arstid harrastavad samuti keha-kultuuri (3), mis on ju endastmõistetav, kuna nende erialaks ongi keha kultiveerimine. (Võimalik, et tulevased närviarstid harrastavad ka „Ajude gümnaastikat“, sest ankeedis pole täpsemalt määratud spordi

piirjooni.) Ka on nad tublid piibumehed, eriti naised, kes asetuvad nikotiini hävitamiseks teiste teaduskondade naiskv!! klass kõrgemale. Et neil on palju tegemist anatoomiaga, siis ei ole nad jätnud hooletsusse ka endi vaimu välist kesta, vaid selle ehituse arendanud kõigiti kuulsust väärivale tasemele.

Rohuteadlastest vaikib statistika; nad on oma tervise retsepti šifreerinud niivõrd keerukalt, et kõik minu püüded — leida neis midagi erilist, on täielikult nurjunud ja pilt neist mu vaimusilma ees on jäänud endiselt ähmaseks.

Filosoofid torkavad silma oma harukordse kasinuse ja karskusega, sest alatine vaimses stratosfääris hõljumine ei sobikski arvatavasti maiste lõbudega. Küllap siin vast on mängus ka Kanti kateooriline imperatiiv ja platooniline armastus. Kuid kas teadmiste taeva ülimalisest hiilgest või eksamiküsimuste kuristiku kohutavast pimedusest on jää-

dusi, ei või käsitada ka elu Lupivaara vabariigis. Kuigi vennaksed on igaüks omaette täiesti erinevad iseloomud, aga oma suhtumises loodusse on nad üldjoonis sarnased. Tähelepanav erand on ainult Lauri. Ja just tema ongi kirjaniku pailaps, temasse on Kivi pannud oma võimsa loodusarmastuse ja kustumatu igatsuse metsade üksinduse järele. Aastaid, võib-olla lapsepõlvest alateest on Lauri mõtisklenud ja juurelnud küsimust, et kuidas pääseks ära siit inimeste mõllust rahusse ja vaikusse, ära õiglasemasse ühiskonda. Ning üksmeelselt järgivad vennad seda. Kuid Lauri ei rahuldu sellega, et elada Lupivaaral koos teistega, veel lähemale oma südame igatsusele ta pürib, salude põue ta tungib. Tõsisena, kuid rahulikult ja õnnelikult kõnniskeleb ta puude all. Väga hästi ta teab ja tunneb looduse elu, seadusi ja kombeid, terav on ta kõrv kuulma hääli ja mõistma nende tähendusi, teravam on veel ta silm nägema kõiki piasasju, igasuguseid märgikesi ja pisi-maidki muudatusi puis, põõsas,

samblal või kus tahes. Ta sammub ja sammub korjates pahku, tuulepesi ja kõverdunud kadakaid. Siis ta istub neid vaatlema ja juurdlema tõsiseid mõtteid. Nii istub ta kaua, vaadeldes puulatvu, purjetavaid pilvi, mõtiskelles „maa ja taeva ehituse üle...“ Oma kombel on tal, kuidas eriti mugavalt uinuda pehmel samalvoodil, kujutledes end kas paksukarvaliseks karuks, kes pimedas sammalpesas lamab kuuse juurte all, mille kohal talve tuis-kavad marud möllavad või väikeseks mutiks, kes kaevleb omas rahulikus maa-aluses majakeses ja lõpuks peenes liivavoodis uinub. „Ta magas, kuid uni jätkas tema mõttekujutust. Kogu ta keha, nii tundus talle, tõmbus äkki kokku peenekarvaseks mutiks, silmad muutusid väga pisikesteks, kuid pihud paisusid sihukesteks kinnasteks, ja valmis oli mutt, kes männi juurte all nõmme põues kaevles. Sääli ta tongles ja kaevles, kaevas enese lõpuks mööda männi pehkinud südant üles, jõudis viimsesse ladvatippu ning leidis enese nüüd istuvat kesk tuulepesa peenes

sammalsõimes. „Siin on mul hää olla, siin tahan igavesti elada“, mõtles ta, oma väikeste mutisilmadega kambri väikesest aknast välja piiludes. Ja ta nägi enese all süinge maailma olevat mässitud sügisõhtu nukraste hämarusse.“

Niivõrd ühte sulavad loodus ja inimene, et me vaevalt saame aru, kus lõpeb üks ja kust algab teine. Ega tarvitsegi seda, sest elav, tukslev elu on kõikjal. Kivi armastab oma kaaslast ja oma metsi ning need armastavad teda — ja see vastastikune sügav armastus on andnud noile Kivi tagasi elu loojangult ja on andnud noile seltsiliseks eluteele *seitse* südamlitku ja armast *venda*.

Ja kui tõusta veel tänapäeval Lupivaara harjale ning lasta oma vaade ringelda ümber, siis me tunneksime nende veel *seitse* venna aegset ürgvõlu säilitanud tumedate metsade ja kaljulõhsetike üle hõljuvat Aleksis Kivi suurt vaimu. Siit vaatleb ta andestavalt maailma askeldust. Siin on ta igavene kodu.
Juhan Käosaar.

1) Usuteaduskonna tudengid.

2) Õigusteaduskonna tudengid.

3) Arstiteaduskonna tudengid.

nud tõntsiks nende nägemine ja paljud nende seast on olnud sunnitud tarvitusele võtma prille. Üldjoontes meenutab filosoofi välimus teo-

loogi oma, ainult selgroog on tal sirge ja kopsud terved.

Matemaatikuile, kes on harjunud ümber käima suurte arvudega ja

ulatuslikkude mõõdetega, on antud ka sellele tegevusele vastav kehakasv (4), mis ületab tublisti kõiki teisi, vähemalt pikkuses. Seep vist

Kohtuliku arstiteaduse ülesannetest ja arengust

Eriti kohtulikust arstiteadusest Tartu Ülikoolis

Kohtulik arstiteadus kujutab endast rakendusdistsipliini, mis käsitleb ja uurib küsimusi, tsiviil- kui kriminaalkohtupraktise alalt, millised nõuavad oma lahendusel erilisi arstilisi teadmisi.

Kohtuliku arstiteaduse areng käib seetõttu käsikäes õigusliku elu arenemisega kui ka arstiteaduse ning loodusteaduse teaduslike saavutistega, millised täiendavad ka forensilis-meditsiinilisi uurimismeetodeid.

Aegade jooksul on kohtuliku arstiteaduse ulatus ja sisu palju laienenud. Puht kohtuliku arstiteadusliku ainestiku kõrval, nagu koolnuküsimused, vägivald keha ja elu vastu, seksuaalküsimused, seksuaaldeliktid, abort, mürgistused, lapsetapmine jne. kuuluvad kohtuliku arstiteaduse juurde ka arstiteadused, arsti õiguste ja kohuste käsitus (arstil. deontoloogia) ning piiralana uue ajal, eriti

arenenud sotsiaalmeditsiin, eriti kindlustusmeditsiin.

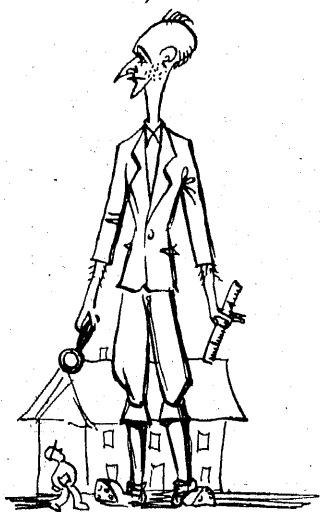
Kohtuliku arstiteaduse teadusliku arengu algust võib viia 16. sajandisse, aega, kus ilmus Karl V „Peinliche Halsgerichtsordnung“ 1532. a., mis nägi ka ette juba laiemas ulatuses arstiliste asjatundjate juurdekutsumist kriminaalasjade lahendamisel. 50 a. hiljem ilmus esimehe kohtulik-arstilisi küsimusi käsitlev teos Ambroise Paré poolt, 1661. a. teine — Fortunatus Fidelise poolt ning 1621. a. paavsti ihuarsti Paulus Zacchiasse töö „Questiones medico-legales“, mis käsitles ka juba küsimusi kohtu-psühhiaatria alalt. Suur tõus on olnud eriti XIX sajandil, kus üles kerkinud rida nimekaid õpetlasi. Praegusaja tuntumaist uurijaist kohtumeditiini alal suri läinud aastal 6. dets. Albin Haberda, kelle õppekäsiraamatut tuntakse igalpool; tänavu aasta algul on surm

viinud ka Richard Kockeli ning Emil Ungari, kelledest viimane oli kohtumeditiinerite seniioriks Saksamaal.

Uue ajal on kohtumeditiini täienenud eriti seroloogiliste uurimiste, siis histokeemia alal. Ka füüsikaa'sed ja keemilised uurimised on leidnud tunduvalt laiemat pinda kohtumeditiini alal.

Mis puutub kohtulikku arstiteadusse Tartu Ülikooli juures, siis on ta arstiteaduskonnas siin vanemaid õppeaineid*) või õieti sama vana kui Aleksander I poolt uuendatud ülikool, resp. selle arstiteaduskond. See algas oma tegevust 1. mail 1802. a. esialgul kahe professoriga. Nendest Styx Riiast luges „riikliku ja populaarse arstiteaduse“ professorina teiste ainete hulgas

*) S. Talvik: Kohtuliku arstiteaduse algetest Tartu Ülikooli arstiteaduskonnas. E Arst 1928. a. nr. 6.

4) Matemaatikud.

5) Loomaarstid.

6) Agronomid.

ongi põhjuseks, miks neil suurte arvude ja kõrgete astmete otsas pea ringi ei hakka käima — nad on ju igapäevases elus harjunud kõrgelt

alla vaatama. Eriti kasuks võib olla too pikkus astronoomidele, kuna nad pääsevad nii ilma tähetornitagi kõrgele sfäärile lähedale. Aga peale

pikkuse ei näi mainitud teaduskonna tudengil erilisi vaimuomadusi olevat.

Ent üks üpris kange ja mitme-

puht kohtuliku arstiteaduse ainena vigastuste surmavusest. „Riiklik arstiteaduse“ õppetool ei püsinud iseseisvana kaua, juba järgneval aastal liideti kohtuliku arstiteadus kõrvalainena anatoomia ja füsioloogia ühise professuuriga. 1820. a. eraldati füsioloogia; anatoomia ühes kohtuliku arstiteadusega jäi prof. L. Cichoriuse kätte.

19. X 1842. a. kinnitati Nikolai I poolt arstiteaduskonna laiendatud eelarve 1843. aastaks, et luua uusi õppetooli (**). Krediitid võeti eelarvesse alates 1. I 1843 ja sellega algas ka nüüd 91 a. eest kohtulikus arstiteaduses uus ajajärk. Loodi nimelt uus „riikliku arstiteaduse“ õppetool, mille alla kuulus kohtuliku arstiteaduse kõrval seekord ka hügieeni õppetool. Kohtuliku

***) S. Talvik: Jooni kohtulise arstiteaduse õppetooli tegevusest 85 a. vältel ja tuleviku väljavaateid. E. Arst 1928. a. nr. 7.

arstiteaduse õpetamine oli siin seatud aga juba märksa laiemale alusele kui esimeses ajajärgus. Tegelikult algas õppetöö uutel alustel 1845. a., kus riikliku arstiteaduse õppetoolile kinnitati professoriks kadettide korpuse arst Brest-Litovskis end. mereväe arst Guido v. Samson-Himmelstjern, pärit Kooraste mõisast Võrumaalt, kes enne oma arstiteaduse hariduse omandamist õppis 3 a. vältel Tartus õigusteadust.

Juba sel ajal loeti kohtuliku arstiteaduse kõrval ka juristidele. Loengute kõrval toimusid praktiliste harjutuste sarjas ka lahangud, vaatlused elavil ning keemilised ja mikroskoopilised kohtuarstilikud uurimised. Prof. G. v. Samson-Himmelstjerni võiks laiemas ulatuses lugeda seega esimeseks kohtuliku arstiteaduse professoriks Tartu ülikooli juures. Ta suri 18. I 1868. a. Tema juhatusel on kirjutatud viis väitekirja (ladina keeles).

S. H-le järgnes prof Weyrich 1868—1876. a., siis prof. Wahl, kes 1876. a. sai lugeda kohtuliku arstiteadust ühe semestri ning siis Vene-Türgi sõja puhkemisel läks Bulgaariasse, kus tegutses kirurgilise baraki-laatsareti juhatajana sõja lõpuni. Hiljem oli ta kirurgia professoriks. Kohtuliku arstiteaduse alal on tuntud tema tööd koljufraktuuride üle (Wahl-Messereri seadus).

Järgmisena töötas õppetoolil prof. B. Körber. Prof. Körberi ajal 1888. a., seega nüüd 46 a. eest sai ülikooli kohtuliku arstiteaduse instituut omale kasutada osa ka praegustest ruumidest (lahangu ruumid). Prof. Körberi ajal pandi alus ka instituudi raamatukogule ning muuseumile, eriti koljude kogu mitmesuguste vigastustega. Tema juhatusel ilmus 7 väitekirja. 1895. a. lahkus Körber. Samal aastal, seega ligi 40 a. tagasi algab jällegi uus ajajärk kohtulikus arstiteaduses, kuna hügieeni lahutatakse kohtulikust arstitea-

külgne rahvas on loomaarstid, olles väga paljudel aladel statistikas esikohal. Kõige pealt juba oma lähedusega (5) vastandiks matemaatikuile, kes, nagu varem nägime, jäid ses suhtes viimasteks. Aga seda tugevam on neil kehaehitus, mis on vist torreadoorlike treeningute tagajärjeks metsikute härgadega. Ja et närve karastada selleks ohtlikuks tööks, siis on nad ka suurimad alkoholi- ja tubakatarvitajad, ületades isegi mitte ainult suhteliselt, vaid ka absoluutselt neist hulga suuremaid juriste. Kõige selle juures on tähelepanav, et eelmistele nähetele põhjendav taskutiisikus on juurdunud nii sügavale, et isegi kopsud sellest enam puutumata pole. — Loomaarstid daamid on aga härradele hoopis vastandlikult meelestatud: hoopis karsked ja kasinad — otse pärlid naistudengite hulgas. Suitsu ei võta ükski neist suu sisse ja viinagi ainult mõni eksinud erand. Sellele uljale vooruslikkusele sobiks vist küll astraalselt sale joon, kuid statistika kriipsutab alla nende kaunis suurt ihulikkust raskust. Lõpuks laheb ju kõik end siduda siin päikese all.

Agronoomid on väga hää näge-

misega (6) ja kaunis tubli kehakaaluga, mis on ka kõigiti sobiv auvärikust taotlevale põllumehe kutsele. Naised aga on joomises klass omaette, ületades ses suhtes isegi naisarstid, teistes rääkimata. Ja siin ilmneb sama nähtus, mis juristidegi man — ühenduses suure alkoholitartvitamisega on väga silmapaistev nende haruldaselt tugev kehaehitus ja raske kaal.

Metsamehed ehk silvestrid omavad ka kaunis hääd silmanägemist, mis on tekkinud muudugi tarvidusest suvisel praktilikal eraldada karu metskitsest, et aegsasti putku pista, kuna nende nõrk kehaehitus ja kõver selgroog vaevalt kannataks välja tasavägist võitlust metsaotiga. — Naised selles teaduskonnas ei praktiseeri üldse suitsetamist, misparast neid ei maksa ka süüdistada sagedastes metsatulekahjudes suvel, kuigi nad sel aastaajal arvatavasti kaunis sagedasti metsades liiguvad. Kuid võib olla, on neil selleks ka teisi põhjusi peale otsekoheste studiumitöö.

Sellega oleks üldjoontes läbi tudengite paraad. Kuid ankeedi andmeile põhjendavad järeldused on ammutamatud. Terveid raamatukogu-

sid võiks kirjutada rasket teadust, kui asja võtta põhjalikule läbikatsumisele. Tahan veel ainult tuua väikese näite, milliseid üllatavaid resultate võib saavutada nende andmete teoreetilisel läbitöötamisel. Mulle torkas silma järgmine asjaolu, et tudengi vanaduse suurenedes suureneb ka tema kehakaal, aga väheneb pikkus. Ja nõnda ma arvestasin välja, et kui meil leiduks üks tuhandeaastane üliõpilane, siis oleks selle pikkus 1 sentimeeter ja raskus umbes 285 kilogrammi. Oletades, et ta erikaal jääks muutmatuks, siis oleks ta diameeter umbes 6 meetrit. Milliseks päkkliks oleks meie rätsepalle ülikonna õmblemine selliste dimensioonidega mehele! Oleksin muidu ta üles sekkendanud, kuid kahjuks ei lubanud seda „Üliõpilaslehe“ ruum ja toimetaja ei tahtnud kausta suurendamisega lisakulusid teha.

Olgu eelnevad read kõigile tõsi- seks ja ergutavaks eeskujuks, mida võib õppida ja leida statistikast ja jätkaku seda uurimise tööd parema eriharidusega õpetlased kui mina — see tooks päevavalgele veel palju seni avalikkusele varjatud aardeid.

King-Kong,
eraõpetlane.

dusest ja kummastki moodustatakse eri õppetoolid.

Professoriks uuele õppetoolile sai A. Ignatovski, kes sündinud 1858. a. Tschernigovi kub. ja kes olnud enne ordinaatoriks kirurgia kliinikus ning siis prosektoriks Kiievi ülik. kohtuliku arstitead. instit. A. I. oli täiendanud palju instituudi kogusid ja aparatuuri. Ka ilmus temalt ja õpilastelt rida töid. Väga tuntud on meil ka A. Ignatovski kohtuliku arstiteaduse õpperaamat.

1918. a. kui ülikool lõpetas Brest-Litovski rahulepingu põhjal oma tegevuse ja evakueeriti Woroneschi, evakueeriti ka kohtuliku arstitead. instituudi varandused, eriti raamatukogu ja aparaat, millised aga Eesti ajal jälle tagasi saadud.

Saksa okupatsiooni ajal töötas instituudis lühemat aega prof. Gross.

Eesti valitsuse saabumisel 1. XII 1918 oli instituut ajutiselt juhatajata.

Kohtuliku arstitead. instit. sai juhataja alates 1. VII 1920. aastal prof. A. Ucke näol. Esimene lahangu Eesti ülik. kohtuliku arstitead. instituudis toimus 3. VIII 1920. a. Loenguid kohtulikest arstiteadusest pidas sel ajal ülesandena drnd. med. S. Talvik. Peale promoveerimist jaanuaris 1921. a. kinnitati S. Talvik kohtuliku arstiteaduse õppetoolile dotsendi k. t. ja alates 1. VII samal aastal kohtuliku arstiteaduse instituudi juhatajaks, kuna prof. A. Ucke sai korraliseks professoriks patoloogia alal. 1923. a. sai Talvik professori k. t. ja 1926. a. korraliseks professoriks. Ta jäi oma kohale kuni 16. sept. 1929. a., millal suri.

Peale prof. S. Talviku surma sai kohtuliku arstiteaduse instituudi ajutiseks juhatajaks esmalt prof. K. Schlossmann ja hiljem patol. anatoomia prof. emer. A. Ucke, kellele tehti esmalt ülesandeks täita I sem.

1930. a. vaba oleva kohtu-arstiteaduse õppetooli ülesandeid ning kes 28. III 1930 kinnitati õppetoolile kolmeks aastaks. 30. juunil 1933. a. lõppes prof. A. Ucke teenistusaeg vanaduspääri kättejõudmise tõttu ning ajutiseks juhatajaks alates 1. juulist sai prof. A. Valdes. Õppeülesandeid täitsid samal ajal eradotendid H. Madisson ja G. Rooks.

Alates 11. maist 1934 kinnitati kohtuliku arstiteaduse dotsendiks G. Rooks, kes instituudi juhatajaks alates 28. maist 1934.

Prof. Ucke ajal vahetas instit. osaliselt omad ruumid, saades uued seniste lahanguruumide kõrval. Instituuti on täiendatud nii raamatukogu osas kui ka aparatuuri poolest intensiivselt ka Eesti ajal. Prof. Talviku ajal pandi kohtuliku arstiteaduse instituudi juures alus ka arstiteaduse ajaloo muuseumile, mida täiendanud ka eradots. H. Normann, kes loeb nimetatud ainet õppeülesandena. Tänavu aastal tehti instituudis päris põhjalik remont, mis võimaldab võrdlemisi kitsaste ruumide siiski rahuldavat kasutamist. Instituudil on raamatukogu, mis sisaldab 1035 köidet ajakirju ning 1029 köidet raamatuid mitmesugustelt aladelt, eriti kohtu-meditsiiniliste küsimuste üle. Instituudi kohtuliku arstiteaduslik muuseum sisaldab 750 eseme ümber mulaaže, kuule ja eriti preparaate koolnulahangutelt, kusjuures leidub ka mitmeid harvaesinevaid eksemplare.

Muuseumis leiduvad esemed on rühmitatud mitmesuguste kohtuliku arstiteaduse alade järgi: Seksuaalküsimused. Abort, lapselapsimine. Vigastused — löike-, piste-, muljumis- ja lasuvigastused. Mürgistused. Äkilised surm. Lämpumine, poomine, kägistamine, uppumine. Termilised vigastused, koljud. Koolnumuutused.

Eesti ajal on instituudist aval-

datud võrdlemisi rohkesti (umbes saja ümber) töid, nii kodumaa kui välismaa ajakirjades, viimastest Ärztlich. sachverst. Zeit., Beiträge für ger. Mediz., Noviny Lekarskie, Ztschr. f. ges. ger. Med., Annal. de méd. lég. ja teistes.

Suurematest töödest olid viimasel ajal uurimused veregruppide üle G. Rooks poolt ning käekirja uurimused perekonnis A. Ibrus-Määrilt.

Õppematerjalina on instituudis kasutatud Eesti ajal 2043 lahangu (alates 3. VIII 1920 — 22. XI 1934). Nendest oli äkilise surma juhte — 459, õnnetusjuhte — 505, vastsündinute lahanguid — 250, septilisi aborte — 121, enesetapmisi — 491, tapmisi — 160, teadmata (kas tapmine, õnnetus või enesetapmine, eriti uppumistel) — 57.

Ka asitõendusil on tulnud toimetada mitmesuguseid ekspertiise. Praegusel instituudi juhatajal on siin tulnud tege mist teha sajandite esemetega, eriti tapmistehu puhul, vägistamistehu jne.

Neid asju on olnud ka paljudelt rasketelt kuritegudelt, kus süüalused said karistada surmanuhtlusega, Vastavatel praktilistel harjutustel on ka üliõpilastel viimasel ajal olnud võimalus näha vastavaid esemeid ning neil toimuvat ekspertiisi käiku.

Õige suurearvulise materjali kohtuarstilises praksises moodustavad ka vaatlused elavil, mitmesuguste küsimuste lahendamiseks nii tsiviil kui kriminaal kohtupraktisest. On esinenud ka erandilisemaid juhte. Selle materjali praktiline kasutamine õppetööstarbel on leidnud kasutamist seni siiski vähemal määral. On loota, et aga selles osas võimalused paranevad.

Need oleksid kokkuvõttes lühikesed read kohtumeditiini arengust ja tööst, eriti meil Tartu ülikooli juures.

G. Rooks.

MEIE TEADUSTE UUDISMAALT

ANKEET VII

Eesti ülikool eesti teaduse arendajana

Päale kriminalistika evib suure tähtsuse kriminaalprotsessi abiainetest kohtulik arstiteadus. Kohtulikust arstiteadusest meie ülikoolis annab põhjaliku ülevaate dr. med. G. Rooks, Tartu ülikooli kohtuliku arstiteaduse instituudi juhataja, oma artiklis „Kohtuliku arstiteaduse ülesannetest ja arengust, eriti kohtulikust arstiteadusest Tartu ülikooli juures. Artikkel on äratoodud käesolevas „Üliõpilaslehe“ numbris.

Edasi vaatleme õigusteaduskonna saavutusi tsiviilõiguse tsüklisse kuuluvate ainete arendamisel.

Tsiviilõigusega ja -protsessiga ühenduses olevatest küsimustest jutustab õppeülesandetäitja riigikohunik T. Grünthal:

„Tsiviilõigus on õigusteaduses kahtlemata kõige laialatuslikum aine. Kui teiste õigusteaduslike ainete õppimiseks vajalikke eelteadmisi küllaldasel määral annab õiguse üldõpetus, siis tsiviilõiguse õppimiseks on üldõpetusest saadud eelteadmistest vähe. Enne tsiviilõiguse õppimist peab põhjalikult tundma rooma õiguse ajalugu ja rooma õiguse dogmaatikat. Need ained on juristile-tsiivilistile sama, mis arstile anatoomia.

Tsiviilõiguse ja -protsessi õpetamine evib suure aktuaalse tähtsuse eriti seetõttu, et päale maailmasõda väga paljudes riikides on teostunud või teostumas tsiviilõiguse reform. Ülikool peab noorele juristile õpe-

tama kehtivat õigust, kui ka tutvustama teda nende põhimõtetega, millest on kantud uued tsiviilõiguslikud reformid. Viimane on eriti tähtis selle tõttu, et meie majanduslikult kitsaste olude tõttu ka vanematel juristidel pole võimalik täiendada küllaldasel määral oma isiklikku raamatukogu uemate tsiviilõiguslike töödega ning nendenigi peavad välismaa tsiviilõigusteadlaste uuemad vaated jõudma meie ülikooli kaudu, sest ülikool peab kasutama kõiki võimalusi uemate tööde muretsemiseks, et pidada tsiviilõigusteaduse arendamisel sammu välismaa ülikoolidega.

Mis puutub tsiviilõiguse reformidesse, siis pole need omased ainult uutele, päale maailmasõda tekkinud riikidele, vaid paljud vanad riigidki on oma tsiviilõiguslike koodekseid, mis aja jooksul paratamatult vananevad, hakanud ajakohastama. Ka meil on tsiviilõiguse reform päevakorral. Vastavad tööd algasid juba üle kümne aasta eest ning loodetavasti jõuavad nad õige varsti lõpule. Meie uue tsiviilõigusteadustiku väljatöötamisel on aluseks võetud *Balti Eraseadus* (BES), uue tsiviilkohtupidamise seadustiku aluseks on *ex-Vene 1864. aasta Tsiviilkohtupidamise seadus* (TKS), mis meil kehtima hakkas 1889. aastal kohtute reformi teostudes.“

Õppetöö kohta ülikoolis tsiviilõiguse alal ütleb hra T. Grünthal:

„Meie ülikoolis on tsiviilõiguse professor tööga ülekoormatud. Pääle tsiviilõiguse peab ta lugema tsi-

viilprotsessi ning seda päalegi koos kaubandusprotsessiga. Mõnikord tuleb tal ülesandel lugeda mõnda muudki tsiviiltsükli ainet, näit. paar aastat tagasi kaubandusõigust. Selle suure ja ulatusliku töö juures tal puudub aeg ja võimalus süveneda üksikutesse tsiviilõiguslike eriküsimustesse. Sellepärast on tarvilik, et päale vastava professori poolt loetava tsiviilõiguse üldkursuse loetakse veel erikursusi, milles üksikud tsiviilõiguslikud eriküsimused põhjalikumalt käsitlemist leia- vad. Nii loetaksegi meie tsiviilõiguse alalt erikursust asiõiguse üle prof. Eini poolt, kusjuures prof. Ein oma loengutes paneb erilist rõhku neile olulistele muudatustele, mis asiõiguses Eesti ajal on toimunud. Tsiviilprotsessi alalt loen mina erikursust hoiukorra menetlusest. Erikursusi nii tsiviilõiguse kui -protsessi alalt peaks aga loetama rohkem ning nad peaksid olema üliõpilastele sunduslikud. Erikursuste lugemiseks tuleks rakendada nooremaid õppejõude ning juriste-praktikuid. Viimaste kasutamine on eriti tähtis sellepõolest, et noor jurist päale teoreetiliste teadmiste saaks õpetust ka õigusnormi konkreetiseerimisest, tema rakendamisest tegelikus elus.

Suurel määral raskendab õppejõudude tööd tsiviilteadusliku kirjanduse vähesus meie ülikooli raamatukogus. Eestikeelne tsiviilõigusteaduslik kirjandus on väga väikene ning välismaise kirjanduse muretsemisel on suureks takistuseks vasta-

vate summade vähesus. Eriti uuemad tsiviilõigusteaduslikud tööd on ülikooli raamatukogus puudulikult esindatud. Puuduvad isegi mõned väga tähtsad monograafiad. Nende vähete summade eest, mis raamatukogu tsiviilõigusteaduslike raamatute muretsemiseks võib kulutada, tuleb igast raamatust loomulikult osta ainult üks eksemplar. Kui mõni õppejõududest raamatut teadusliku töö jaoks vajab, viib ta selle kogust omale pikemaks ajaks ning üliõpilastel tuleb õppimisel puudust tunda vastavast kirjandusest.

Eestikeelne tsiviilõigusteaduslik kirjandus, nagu öeldud, on hoopis väikene. On ilmunud ainult üksikuid artikleid. Puudub isegi üliõpilastele väga hädavajalik tsiviilõiguse ning -protsessi õpiramat. Pole ka *Balti Eraseadus* ja *Tsiviilkohtupidamise Seadus* eestikeelses tõlkes ilmunud. *Balti Eraseaduse* vene- ja saksakeelseid väljaandeid saab osta veel ainult antikvariatidest ning nende väljaannete hinnad on nende vähesuse tõttu väga kõrged. Et meie senine tsiviilõigusteaduslik kirjandus väikene on, selle põhjuseks on kaks asjaolu. Esiteks, meie kirjastused on teaduslike tööde kirjastamisel väga tagasihoidlikud. See tagasihoidlikkus on tingitud sellest, et meil teaduslike raamatute levik kuigi suur ei saa olla, neid vähe tuleb trükkida ning selle tõttu iga üksiku eksemplari hind võrdlemisi kallis tuleb, mis raamatute niikuinii vähest levikut omalt poolt veel pidurdab. Teiseks meie varsti teostuva tsiviilõiguse reformi tõttu on asjatu nii *Balti Eraseaduse* kui ka *Tsiviilkohtupidamise seaduse* eesti keelde tõlkimine ning ka vastava õpiramatute kirjastamine kehtiva tsiviilõiguse alusel. Prof. Einil ja minul oli kavatsus *Balti Eraseadust* tõlkida ja kommenteerida, pidime asiõiguse osaga algama, kuid tsiviilõiguse reformi teostumine uuemate andmete järgi võib teostuda õige varsti, sellepärast oleme oma kavatsusest loobunud. Samuti ka *Tsiviilkohtupidamise seaduse* eestikeelse kommenteeritud väljaande trükkimine, mil-eks mul osa eeltöid juba tehtud oli, osutub nüüd tarbetuks. Tsiviilõiguse reformi teostudes tuleb ennast kokku võtta meie tsiviilõigusteadlastel ning kõiki võimalusi ära kasutades hoolitseda meie tsiviilõigusteadusliku kirjanduse soetamise eest.

Oma töö kohta ülikoolis ütles hra T. Grünthal:

„Olen õigusteaduskonna kutsel korraldanud juba mõned semestrid seminare tsiviilõiguse ja -protsessi alal. Sellel semestril tehti mulle veel ülesandeks lugeda tsiviilprotsessist hoiukorra menetlust. Oma seminarides olen katsunud üksikute kaasuste analüüsimise varal oma õpilastega läbi võtta tähtsamad tsiviilõiguslikud instituudid. Sääljures pole ma selgitanud ainult tsiviilõigusliku normi rakendamist tegelikus elus, vaid olen küsimusi käsitanud ka teoreetilisest küljest. Ma olen eriti rõhku pannud meie kehtiva eraõiguse allikate selgitamisele ja ka Lääne-Euroopa tsiviilõigusteadustikkude, näit. prantsuse *Code civil'i* ning saksa *Bürgerliches Gesetzbuchi* tutvustamisele. Loomulikult ei saa tsiviilõiguslike küsimuste teoreetilisel käsitlemisel mööda ka pantektilisest õigusest, sest kui ei tunta pantektilist õigust, siis on balti eraõiguse edukas õppimine võimatu. Seminaris meie töö toimub nii, et õpilased töötavad mõne küsimuse läbi, kannavad selle ette ning siis ma täiendan ettekannet mõningate seletustega. Referaadid on senini võrdlemisi põhjalikud olnud, kuna üliõpilased asjast on huvitatud ning tarvilikud eelained õiguse üldõpetuse, rooma õiguse ajaloo ja rooma õiguse dogmaatika põhjalikult läbi on võtnud. Alul oli minu seminaridest osavõtt vähene, ning need, kes seminaridest osa võtsid, ei teinud seda pidevalt. Praegu on asi ses suhtes palju parem, osavõtjaid on küllalt. Minul on oma kuulajatega sõbralik vahekord, tööd võtame meie tõsiselt ja teeme seda häameelega.

Kohtuniku raske töö jätab väga vähe aega üle, aga mina ja minu kolleegid võtame oma tööd ülikoo-

lis kui rahvuslikku kohustust. Meie tahame aidata õppejõude, kes oma tööga niikuinii on väga koormatud ning anda noortele juristidele osa eelkõige nendest teadmistest, mida oleme omandanud tegelikus elus. Uuel aastal viiakse Riigikohus Tallinna ning mõnel riigikohtunikul osutub võimatuks õppeülesandeid edasi täita. Sõit Tallinnast siia võtab aega ja kulusid, tasu, mida ülikool krediitide vähesuse tõttu õppeülesande täitmise eest saab maksta, on minimaalne. Mina tahaksin siiski kontakti ülikooliga alal hoida, sest ma leian, et meie kõrgem kohus, kelle käes on õigusemõistmise järelevalve ning õigusemõistmise ühtlustamine üle terve riigi, peab alalises kontaktis olema ülikooliga. Sellepärast on paratamatu ja möödapääsematu, et üksikud riigikohtunikud ka edaspidi ülikoolitööst osa võtaksid. Sellest on kasu niihästi riigikohtunikkudel endil kui ka ülikoolil. Kontakt ülikooliga aitab riigikohtunikke hoida oma teaduslike huve ning võimaldab neil oma praktilisi teadmisi edasi anda noorele juristile täienduseks õppejõult saadud teoreetilistele teadmistele.“

Üks öö Vesuuvil. Matkamärkmeid Lõuna-Itaaliast.

Oli juba õhtu, kui jõudsime Pompei *Torre l'Annunziata* sse, Vesuuvi mäe jalale. Mõned matka-kaaslasist, kes olid unehimulisemad, jäid magama mugavasse hotellitubadesse. Meil aga seisis ees pikk ja väsitav matk üles Vesuuvi harjale. Ohverdasime oma öö, kuna tahtsime näha toda mäekoletist vahetust ligidusest.

Kauplesime teejuhi ja matk läbi kauni suviöö algas. Kell oli juba 8. Tee viib alul läbi viinamarja-aedades. Kahelpool kõrged aiad. Siis järgneb puude-põõsaste vöö, kuni lõppes seegi — olime paljal mäel. Igal pool võis näha musti tardunud laavatiikke. Tee aga väänleb sikk-sakiliselt paremale ja vasemale, sellejuures tõustes aeglaselt ülespoole. Nii peame tegema õige pika tee, umbes 11 km. Proovime korra lähemat teed, aga see oli nii raskelt-käidav, täis laavaklibu ja paksu pehmet tuhka, et pidime sellest kohe loobuma. Muidu ei oleks me kingadest-jalgadest jäänud midagi järele. Peatume tihti oma teekonnal, joome kosituseks pudeli sidronaadi ja heidame pilgu tagasi käidud teele. Mäelt avaneb suurepärase vaatepilt *Torre l'Annunziata*le, Pompeile ja Napolile. See tõepoolest tulede-muinasriik. Vilguvad tuhanded linnatuled, mis peegelduvad Napoli lahe tumedates vetes. Ja neile lisandub sinkjas lõunamere taevas oma luge-matute tähtedega. Veidi kõrgemalt kumendavad endiste kraaterite lõõ-mavad avused. Ja ümberringi tirtjas öö. Tõesti, uhkemat vaatepilti ei või kujutella. Aga jälle rühime edasi, kehad ettepoole kummardu-nud. Pühime higipiisku laubalt.

Jalad ei taha enam sõna kuulda, kui-gi kõndimine üheskoos on jõudsam. Siis viimaks jõuame lõppjaama. Siit jääb veel 300 m kitsast mägirada. Lükime end üksteise järgi hane-reasse, võtame kokku viimased jõu-tagavarad ja upitame end üles mäe-harjale. Umbrus lööb äkki särana punakas helgis. Aga veel ei ole näha Vesuuvi lõõmavat kurku. Siis aga tee teeb järsu pöörde, möödume kraateriharja kaljusest nurgast ja äkki lõkatub üles hiigel tulisammus.

Vesuuv mässab. Hiigel tuletreht-rist purskuvad kõrgele üles tulised joad, tumestatud taoti suitsupilvedest. Siis taas lööb lausa tulemeri leegitsema. Kuuled kohutavat praginat, mida sünnitavad õhikutõusvad, siis jälle alla tulemäe kurku langevad laavatiigid. Jalgrada kaob, ot-sime ettevaatlikult teed laava rahnudel, pöördume veidi ida poole. Ole-me jõudnud kraaterile mõnekümne meetri ligidusse. Siin on võimalus vaadelda värsket laavariba, mis päält veidi jahtunud, kuna selle sisemus on hõõguvalt tuline. Jalgealune muutub meil kuumaks. Sõõrmed haistavad tihedat väävlisuitsu-lõhna, mis ähvardab matta hingamise. Laa-va on päält jahtunud tumedaks, aga üksikuist aukudest ja lõhedest on näha selle tulist sisemust. Eemaldud teistest, katsud leida endale veidi jahedama ja suitsulahedama paiga, toetud vähe kõrgemale ulatuvale laa-varahnule istuma ja silmitsed pöörast ilutulestikku ülal kraatri kohal. Ja unustad mõtlema maailma saatuse üle, selle alguse ning lõpu üle ja inimese üle, kes on mängukanniks võimsate loodusjõudude käes. Vaad-tad alla Vesuuvi jalal puhkavalt uuele

linnale *Torre del Annunziata*le, kus elavad inimesed, ja pimeduses puh-kavale endisele uhkele linnale Pom-peile, kelle surnukeha on kaevatud välja Vesuuvi, selle saagiahne vul-kaani tulisest embusest... Ja mõt-leid, kui iürrike on siiski kogu see maapääle olemine. Ja siiski ela-takse, püütakse ja nähakse vaeva. Juba on unustatud Vesuuvigi jalal hädaoht, juba on seisnenud siin uued asukad, osalt uutesse, osalt vanadesse kurudesse, endiste elamute varemeisse. Juba haljendab elamute ees endiselt oleander ning mirt, juba kumendavad aedades taas täidlused apelsinid ning sidrunid. Ja keegi ei mõtle enam sellele, kui kergesti võib Vesuuv jälle hakata tujutsema ja kallata hukatust kõigele elavale.

Oleme tundi paar veetnud ülal mäeharjal ja tundnud, kui väeti on inimene loodusjõudude ees. Siis kogub juht meid jälle ja taas alus-tame teekonda, nüüd juba alla mäge. Aga laskumine pole sugugi kergem kui tõusmine, pigem on see isegi tü-likam. Keha rappub sammudest, ja-lad on väsinud. Paljudel on nad märke ronimisest purunenud. Jä-tame teised ja sammume ees mine-ma, et olla tõesti üksis suviöises pi-meduses Vesuuvi otsas. Laulame kodumaisi laule, et lühendada teed ja unustada vaeva. Ja aegajalt, kui jalad ei taha enam kuidagi sõna kuulda, viskume kuristikuservale tee-äärsele kaitsemüürile, sirutame ja-lad taeva poole ning kogume uut rammu. Kaaslane jutustab ajavii-teks huvitavaid lugusid seiklusist sõjapäevil. Nii kulub aeg, nii vä-heneb maa, mis tundub otsatult pi-kan, kuni oleme taas all puude-ra-joonis ja siis viinamarja-aedade va-helisel teel. Teised on jäänud meist kaugele maha. Ootame neist mõ-ned järgi ja üheskoos jõuame tagasi bussi juurde. Kell näitab öö neljan-dat tundi. Oleme olnud 8 tundi teel ja maha käinud 22 km. Läbi pilkase pimeduse veab buss meid väsinuid tagasi Pompeisse, kus ootavad meid ees luksuslinna hotelli mugavad toad. Kõigile vaevadele vaatamata on meeleolu hää — oleme näinud mi-dagi, mis jääb eluajaks meelde. Ole-me käinud Vesuuvi turjal, ja o m a d e ihuliikmetega. Varsti magame pehmetes voodites ja näeme und tuld purskavast hiiglasest, kes tahab meid saavutada. Meie põgeneme ja põgeneme selle hävitava süleluse eest, kuni homm. vara meid äratab hotelli teener. Jälle seisab ees mi-dagi huvitavat — sõit Caprile.

H. J.

Vesuuvi kraater.

Tänavused laureaadid

USUTEADUSKONNA POOLT ÜLESSEATUD TEEMADELE ESITATUD AUHINNATÖÖD.

Teemale: „Nehemia raamatu põhiprobleemid“ märgusõnaga „ha Tirshatha“ — tunnustati esimese auhinna vääriliseks. Autor

Volfram Krause, stud. theol. (Livonia).

Teemale: „Luteri eskatoloogia tema sellekohaste väljendiste põhjal“ märgusõnaga „Viator“ — tunnustati esimese auhinna vääriliseks. Autor

Max Saar, stud. theol. (Raimla).

Teemale: „Liivimaa kiriklik seisukord Poola ajal, silmas pidades eriti Eesti ala“ märgusõnaga „Cuius regio, eius religio“ — tunnustati esimese auhinna vääriliseks. Autor

Eliise Messer, stud. hist. Samale teemale märgusõnaga: „L'été“ — tunnustati teise auhinna vääriliseks. Autor

Lembit Teder, stud. theol.

Teemale: „Astraalusundilised olused eesti rahva usundis“ märgusõnaga: „Per aspera ad astra“ — tunnustati esimese auhinna vääriliseks. Autor

Rudolf Steinmann, stud. theol. (EÜS).

ÕIGUSTEADUSKONNA POOLT ÜLESSEATUD TEEMADELE ESITATUD AUHINNATÖÖD:

Teemale: „Eestimaa õiguslik seisund Vene ajastul alistumisakti järgi 29. sept. 1710. a.“ märgusõnaga: „Patria“ — tunnustati esimese auhinna vääriliseks. Autor

Ilmar Pommer, stud. jur. (EÜS).

Teemale: „Loodusõiguse mõiste Hugo Grotiuse ja Thomas Hobbesi õpetustes“ märgusõnaga „Homo homini“ — tunnustati kolmanda auhinna vääriliseks. Autor

Pavel Oina, stud. jur. (Ühendus).

Teemale: „Koostatud asjad, asjade osad ja asja päraldised“ märgusõnaga: „Carpe diem et noctem“ — tunnustati esimese auhinna vääriliseks. Autor

Johannes Mägi, stud. jur. (EÜS).

Teemale: „Välisriikide protsessuaalvõime“ märgusõnaga: „Katse“ — tunnustati teise auhinna vääriliseks. Autor

Johan Kärson, stud. jur. (EÜS).

Teemale: „Haldusotus tuvastusmenetluses“ märgusõnaga: „Opus“

— tunnustati teise auhinna vääriliseks. Töö autor

Maria Poska, stud. jur.

Samale teemale märgusõnaga: „Non solum ludimus“ — tunnustati esimese auhinna vääriliseks. Autor

Boris V. Tiedt, stud. jur. (Liivika).

Teemale „Kasumi teooriad 19. ja 20. sajandil“ märgusõnaga: „Tee“ — tunnustati teise auhinna vääriliseks. Autor

Boris Kuks, stud. jur. (EÜS).

Teemale: „Võitlus salakaubaveo vastu merel“ märgusõnaga: „Contrabannum“ — tunnustati kolmanda auhinna vääriliseks. Autor

Stefanida Kalmel, stud. rer. merc. (Ühendus).

Teemale: „Suhkur kui kaubaese“ märgusõnaga: „Tabaschir 3“ — tunnustati teise auhinna vääriliseks. Autor

Vilhelm Tehve, stud. rer. pol. (Ühendus).

Üliõpilaste Selts „Raimla“ poolt asutatud Jaan Rumma nimelisele teemale: „Dekreediõigus Eesti Vabariigi põhiseaduse järgi“ märgusõnaga: „Non nova, sed nove“ — tunnustati poole auhinna vääriliseks. Autor

Jaanel Tomson, stud. jur.

Tartu linna poolt Jaan Tõnissoni 60 a. sünnipäeva puhul asutatud auhinnatöö teemale: „Eesti maaseadus 1919. a. (saabumine, analüüs ning hinnang)“ märgusõnaga: „Maareform“ — tunnustati auhinna vääriliseks, kusjuures otsustati, välja minnes tööväärtusest, mis vastab esimesele auhinnale, määrata auhinna 100 krooni. Autor

August Vassil, stud. jur. (Põhjala).

ARSTITEADUSKONNA POOLT ÜLESSEATUD TEEMADELE ESITATUD AUHINNATÖÖD:

Teemale: „Elektrokardiogramm südamevõime häirete puhul“ märgusõnaga: „Elektrokardiogramm“ — tunnustati esimese auhinna vääriliseks. Autor

Alfred Molle, stud. med. (EÜS).

Teemale: „Eesti sokolaad tervisohuiliselt seisukohalt vaadates“ märgusõnaga: „De gustibus“ — tunnustati esimese auhinna vääriliseks. Autor

Alfred Rullinkov, stud. med. (EÜS).

Teemale: „Kas mõjustab toitumus ägedate mürgistuste puhul tekkivaid väärastusi“ märgusõnaga:

„Degeneratsioon“ — tunnustati esimese auhinna vääriliseks. Autor

Ellen Timmer, stud. med. (ENÜS).

Teemale: „Perekonna, kooli ja kaitseväge osa meil trahoomi levitamisel“ märgusõnaga: „Höbevalget allikale“ — tunnustati esimese auhinna vääriliseks. Autor

Voldemar Kuusik, stud. med. (EÜS).

Teemale: „Kloriidide sisaldus aju-vedelikus närvihaiguste juures“ — tunnustati esimese auhinna vääriliseks. Autor

Aleksander Joakimov, stud. med. (EÜS).

Teemale: „Vererõhumise muutusi lumbaal-aneesteesia puhul“ märgusõnaga: „Homo“ — tunnustati teise auhinna vääriliseks. Autor

Heinrich Petlem, stud. med. (Põhjala).

FILOSOOFIATEADUSKONNA POOLT ÜLESSEATUD TEEMADELE ESITATUD AUHINNATÖÖD:

Teemale: „Heinrich Stahl'i keel“ märgusõnaga: „Grafeem“ — tunnustati teise auhinna vääriliseks. Autor

Olev Madisson, stud. phil. (EÜS).

Teemale: „Adverbid' mordva keeles võrreldes läänemeresoome keeltega“ märgusõnaga: „Oh sa õnnetu“ — tunnustati teise auhinna vääriliseks. Autor

Gustav Must, stud. phil. (Veljesto).

Teemale: „Suurriikide poliitika Kauges-Idas Shimonoseki rahust kuni Vene-Jaapani sõja puhkemiseni (1895—1904)“ märgusõnaga: „Kauge-Ida“ — tunnustati esimese auhinna vääriliseks. Autor

Hermann Fischer, stud. hist.

Samale teemale märgusõnaga: „Saatus“ — tunnustati teise auhinna vääriliseks. Autor

Valter Püss, stud. phil.

Teemale: „Eesti laste kooliküpsus“ märgusõnaga: „Non sufficit“ — tunnustati esimese auhinna vääriliseks. Autor

Friedrich Olup, stud. phil. (Veljesto).

Teemale: „Satiir eesti sõnas ja pildis“ märgusõnaga: „Aig astu“ — tunnustati Peeter Põllu nimelise auhinna vääriliseks. Autor

Eduard Treu, stud. phil. (Veljesto).

Teemale: „Eesti lossid. Kronoloogia ja plaanitiübid“ märgusõnaga:

„Castrum fortissimum“ — tunnustati esimese auhinna vääriliseks. Autor

Armin Neumann, stud. phil. (EÜS).

MATEMAATIKA-LOODUS-TEADUSKONNA POOLT ÜLESSEATUD AINETE PEALE ESITATUD AUHINNATÖÖD:

Teemale: „Peatelje suhe kõrvalteljele temperatuuri funktsioonina mingi heksagonaalse süsteemi kuuluv metallilise elemendi puhul“ märgusõnaga: „Funktsioon“ ja pealkirjaga „Zn peatelje suhe kõrvalteljele temperatuuri funktsioonina“ — tunnustati teise auhinna vääriliseks. Autor

Endel Adler, stud. mat. (Rotalia).

Teemale: „Lämmastik- ja lämmastikushappe ioonide määramine nende segus“ märgusõnaga: „N₂O₂“ tunnustati teise auh. vääriliseks. Autor

Otto Helgesen, stud. pharm. Samale teemale märgusõnaga: „Kilk“ — aqua fortis — tunnustati teise auh. vääriliseks. Autor

Verner Lõhmus, stud. chem. ing. (EÜS).

Teemale: „Sinilille-kopsurohu ühingu („Hepet ica triloba-Pulmonaria officinalis“ e üh.) liikide üldreealid“ märgusõnaga: „Feci quod potui“ — tunnustati esimese auh. vääriliseks. Autor

Ferdinand Riisberg, stud. pharm. (Orgmatute Büroo).

LOOMARSTITEADUSKONNA POOLT ÜLESSEATUD TEEMADELE ESITATUD AUHINNATÖÖD.

Teemale: „Järele uurida, kas ja kui sageli esineb veise rõgas brucella abortus (Bang)“ märgusõnaga „Brucellosis“ — tunnustati esimese auh. vääriliseks. Autor

August Kriisa, stud. med. vet. (Raimla).

Teemale: „Koduimetajate sapi põie võrdlev mikro-anatoomiline ehitus“ märgusõnaga: „Vesica Fel-

lea“ — tunnustati esimese auh. vääriliseks. Autor

Voldemar Mägi, stud. med. vet. (Tartuensis).

Teemale: „Kodumaa tervete hobe temperatuuri, pulsi ja hingamise arvulised andmed“ märgusõnaga: „Temperatuur, pulss, hingamine“ — tunnustati teise auh. vääriliseks. Autor

Karl Leopold Mägi, stud. med. vet. (Tartuensis).

PÕLUMAJANDUSTEADUSKONNA POOLT ÜLESSEATUD TEEMADELE ESITATUD AUHINNATÖÖD:

Teemale: „Lambakasvatuse Eestis, eriti selle praegune seisukord ja tuleviku väljavaated“ märgusõnaga: „Lammas talundi tuluallikana“ — tunnustati teise auhinna vääriliseks. Autor

Heinrich Ots, stud. med. vet. (Raimla).

Teemale: „Kooritud piima ärakasutamine meie piimatalitustes alates 1924. a. kuni käesoleva ajani“ märgusõnaga: „Kaseiin“ — tunnustati teise auhinna vääriliseks. Autor

Kristjan Joost, stud. agr. (Rotalia).

Kokku 38 auhinna saajat. Neist esimesi auhindu 20, sinna hulka arvatud ka Peeter Põllu nimeline auhind. Teise auhinna saajaid oli 15, kolmanda auhinna saajaid 2 ja poole auhinna saajaid 1 isik.

Neli tööd polnud arvatud auhinna väärilisteks. Nende ümbrikud autori nimega põletati ära avamatult vana akadeemilise kombe kohaselt.

Organisatsioonidest on kõige rohkem laureaate Eesti Üliõpilaste Seltsist — 11, ÜS. Raimlast 3, E. Ü. S. Ühendusest — 3, E. Ü. S. Veljestost — 3, E. Ü. S. Põhjalast — 2, korp! Rotaliast — 2, korp! Frat. Tartuensisest — 2, Eesti Naisüliõpilaste Seltsist — 1, Ü. S. Liivikast — 1, korp! Livoniast — 1, Organiseerimatu Büroost — 1. Ülejäänud 8 laureaadi kuuluvust organisatsiooni ei ole olnud võimalik kindlaks teha, arvatavasti siis organiseerimatud.

saavutistele. Ei ole tarvidust peatuda lähemalt üksikute häälerühmade laulutehnilise külje analüüsil: koori kõlaline ühtlus oli niivõrt viimistletud, et osutus tarbetuks vaevaks hakata otsima üksikuid konarusi. Siiski ei saa jätta kiitvalt nimetamata eriti sopraanide ja tenorite fenomenaalset hääleulatust, mis võimaldas ületada segakoori kohta küllalt hämmastavaid kõrgusi pinguldusvaba säravusega. Bassid erilist sügavust ei ilmestanud, imponeerisid aga oma kerge kandvusega. Üldse tuleb konstateerida, et koor näitas soliidset pianokultuuri, mis jõulis fortissimo'ga alati sümpaatselt kontrasteeris.

Kava taotles äärmist mitmekülgust, hoidudes aga siiski piinlikult banaalsustest, mis niisugustel kordadel vahest kipuvad sisse pääseda. Kontsert algas meie hümni, mille järele esitati A. Jurjani sügav-tõsine „Meie Isa palve“. Järgnevaist lauludest paistsid eriti silma oma heroilispateetilise struktuuriga J. Wihtoli „Lüigale“ ja „Päev koidab“ ning E. Därzinši „Murtud mehed“, mis vaheldusid haprakoeliste lüüriliste meditatsioonidega (A. Kalnini „Isamaale“ ja J. Cirulis'e „Süda nii raske“). Lõpupoole domineerisid humoristlikud rahvalaulukesed, enamasti väga huvitavas seades, muuseas kaks laulu koorijuhi A. Abele enda loomingu. Omaette šedöövriks oli J. Kalnini omapärane „Muinasjutt Pigimütsist“, mis kaotas aga läti keelt mittemõistva publiku juures palju oma huvitavusest, kuigi kavale lisandatud tekst ühes eestikeelse tõlkega aitas üldiselt võrdlemisi hästi jälgida ettekannet. Ent seegi ebakoht kõrvaldus, kui koor sulaselges eesti keeles kandis ette M. Hermann'i võimsa lõpukoori „Kalev ja Linda'st“, mis kaks korda esitatult kumbki kord valandas publiku seas marulise ovatsiooni.

Koori juhatas kunstiküpselt omapärase diskreetsusega helilooja A. Abele, kelle teatud määral „geomeetristilist stiili“ liigutustele koor reageeris eeskujulikult pideva jälgivuse ja täpsa tähelepanelikkusega. Edukaile kontserteerijatele annetati kaks loorberipärast Akadeemilise Meeskoori ja Tartu Üliõpilasselguse poolt ning lilli korp. „Filiae Patriae'lt“.

E. Roos.

„Dziesmuvara“ segakoori kontsert

Ülikooli aulas 27. okt. 1934

Läti ülikooli üliõpilasseltsi „Dziesmuvara“ segakoori järjekordne külaskäik Tartusse andis taas ilusa tõestuse meie lähema naaberrahva kõrgesti arenenud laulukultuurist. Ligi 100-liikmeline suurepärase häälematerjaliga hästi tasakaalustatud ning

hoolsasti distsiplineeritud laulukoor helilooja A. Abele' meisterlikul juhatusel esitas parima valimiku läti mitmekesisest segakoorirepertuaarist, luues niimoodi tartlastele meeldiva võimaluse heita jälle korra pilku läti luuleloomingu kõrgepingelistele

A. H. Tammsaare — „Elu ja armastus“

Romaan. Noor-Eesti kirjastus

Positsioon, mille Tammsaare on võtnud oma „Tõe ja õigusega“ on põhjuseks, et tema järjekordse romaani, kõnesoleva „Elu ja armastuse“ ilmumise paigu oli kohe asja vastu tunda elavat huvi ja et iga kirjandusearmastaja luges oma kohuseks nii ruttu kui võimalik teosega tutvuda. Huvi oli pingutatud seda enam, et teati autorit asunuvat hoo- pis uute tegelaste ja mõneti uute probleemidegi juurde.

Aine, millesse Tammsaare on haaranud, on õige aktuaalne. Keda ei huvitaks jälgida ja uurida noorte inimeste saatust, kes lõpetavad keskkooli, kellel on siis teatav poolharidus käes ja kellel tuleb nii või teisiti kokku pörgata paljumaainitud haritlaste üleproduktsooniga. Et Tammsaare seda uurimist näib taotlevat, selle mulje saab romaani esimestelt lehekülgedelt. Kuid „Elu ja armastus“ ei kujune siiski olustikuromaaniks. Selleks pidanuks taust olema kaugelt tihedam, palju enam väljajoonistatud, mitte nii üleajaline ja üleruumiline, palju konkreetsem. Tõsi küll, paar tüüpi leiame, aga need on kõrvaltegelased. Peategelased ise on erandinimesed ja nad on kaasajaga seotud ainult nominaalselt. Romaan on esmajärjekorras psühholoogiline romaan probleemiga „abielu ja armastus“.

Romaani keskseks kujupaariks on kaheksateistkümnenda-aastane Irma Vainu, kevadel keskkooli lõpetanud maatüdruk, mitte jõukas talulaps, vaid pöpsinaine tütar, kes tuleb sügisel linna otsima oma paika elus ja tema partner, uduseks jäävate äridega teotsev jõukas ligi neljakümneaastane poissmees Rudolf Ikka, kelle juurde Irma satub teenijaks. Esimesest arusaamatusest, mis põhjendab sellel, et Rudolf Ikka otsib enesele teenijat „kõigea nõusolemiseks“, Irma aga arvab enese saanuvat täiesti reaalse majateenija koha, tuleb Irma võitjana välja, jämedalt öeldes, ei lange oma võrgutaja ohvriks, aga ühtlasi jääb püsima oma teenistuskohale. Armastusintriigi on sõlmitud. Kui Irma kord ühe kokkupõrke puhul oma koha maha jätab, siis lõpeb lugu sellega, et Rudolf ta üles otsib ja vormilise abieluettepaneku teeb. See sünnib romaani esimese kolmandiku lõpu paigu ja selleni on käsitlus liikunud võrdlemisi aeglaselt, ettevalmistavas tempos. See ettevalmistav osa tundubki paremana kogu romaanis. Selles osas annab autor hea pildi kõrvaltegelastest, esiteks Irma tädist, vanast peanaisest, praktiliselt jumalakartli-

kust, moodsa aja ja eluga mitte hästi kohanevast, aga temaga siiski leppivast, teiseks täditütrest Lonnist, kes on kaunis blaseerunud aga seda kindlamini jalgel püsiv ja vaatamata teatavale ebasümpaatiale, mis ta lugejas võib äratada ometi küllalt positiivsete karakteri joontega töölistüdruk, kes võtab seda maailma praktiliselt õieti, on ta nii hää-kuri kui ta on. Samuti esineb selles osas pikemalt kojanaime majas, kus Irma teenib. Need inimesed on tüübid ja on joonistatud hästi ning usutavalt.

Abieluettepanekust peale romaani tempo kiireneb tunduvalt. Abiellumine toimub hilissügisel, jõuluks on käes esimesed kriisiendid, kevadtalvel kriitilisi momente juhtub juba sagedasti ja hilissuveks on abiellulaevuke lõplikult karile jooksnud. Romaani lõpp muutub õige dramaatiliseks ja päris kinoliselt kiireks. Kui Irma katset teeb ennast mürgitada, saab jaole noormees, kes teda koolipõlves oli jumaldanud ja kes ei loobunud Irmat armastamast hiljemgi, kelle aga Irma oli hüllanud. Seesama noormees soostub Rudolfi korterisse ja laseb viimase revolvrüst maha. Autori poolt juba varem õige mitmetkanti südametunnistuse piinade all kannatajat mängida lastud Rudolf koostab enne surma, raskelt haavatuna kirja politseile, milles ta „palub oma surmas mitte kedagi süüdistada“. Irma jääb ellu, Rudolfi surma kvalifitseerib politsei kui enesetapmist. Tõenäoline on oodata, et Irma ja ta uue partneri elukäigust vähemalt ühe romaanikõite ulatusel veel midagi kuulda saame. Kompositsioon laseb seda igatahes oletada.

Milline on too materjal, millega Tammsaare paisutab selle skemaatiliselt toodud luustiku ligi viiesajaleheküljeliseks romaaniks? Nagu juba öeldud romaani esimesel kolmandikul on antud paar hääd tüüpi. Edasise suurema osa täidavad Rudolfi ja Irma dialoogid, milledest muide pole puudust küll enne abiellumistki. Kõneleb õieti päämiselt Rudolf. Irma on enamalt jaolt kuulaja pool ja see vähemalt sobib — kaheksateistkümnenda-aastane Irma on vaevalt võimeline aktiivselt osa võtma Rudolfi quasi-filosoofilisest vestlusest.

Tammsaare ei ole ajaviitejuttude kirjutaja. Tammsaare on pretensioonides elu kujutaja ja elu kujundaja. Tammsaare esitab oma romaanides filosoofilisi seisukohti, eeskätt eetika vallas; analüüsib

sedasid, mida näeb, hindab. Seda muide armastatakse Tammsaarele pahakski panna, sellele viitab enamiku Tammsaare arvustajate kinnisvõtteks kujunenud „targutamisest“ rääkimine. Iseenesest pole küll mingit põhjust ka nn. targutamistesse, olgu nad nüüd esitatud tegelaste suu läbi või autorimeditatsioonidena, suhtuda kohe halvaks panevalt. Selle juures, mida taotleb Tammsaare, analüüsida ja hinnata elu ja maailma tema mitmekülgsuses ja kirevuses on lõppeks vähem oluline küsimus kuidas ja kaugelt olulisem küsimus mis. Kõnesolevas romaanis, mis peamiselt kannab psühholoogilise romaani ilmet, tulemused kahjuse ei osutu suurteks. Suur osa romaanist kulub kahe õige kulunud tõe taastõestamiseks: esiteks, paadund Don-Juan abiellub, kui ta ei näe teist teed oma ihalduseobjekti vallutamiseks; teiseks, abielluks kõlbmatu mees ärgu abiellugu noore tütarlapsena. Selle juures sündmustik ei ole nende tõdedega kes teab kui tihedalt seotud. Isegi erootiliste mängude detailide rohked kirjeldused — niihästi pulmaöö kui jõuluõhtu — ei vii tegevust määravalt edasi, võivad pigemini ainult omaette väärtustena oma paigal seista. Täieliku võõrkeha moodustab aga romaani lõppu- poolle esinev pikk jutuaamine kultuuri ja kultuurkapitali üle, mil pole romaanis püstitatud probleemidega vähimatki ühist. Need puudused on õige tundaandvad. Aga üsna raskestimõistetavaks ja väheusutavaks jääb romaani peakuju Irmagi oma ebamaise armastusega Rudolfi vastu, armastusega, mida ta ise enesele ära seletada ei mõista ja mille olemuse otsimisega lugejagi asjata vaeva näeb. Kõik pettumused, mida abi- elu Irmale kaasa toob, ei suuda seda armastust kustutada. Sellelt seigalt on Irma erandinimene kõrgeimal määral. Ei ole tahetud siin kirjani- kule põhimõtteliselt pahaks panna, et ta kujutab erakordset, erandini- meste saatust, haigetki elu. Sellel võib olla vägagi tähtis ülesanne, sama tähtis kui on arstil või füsioloogil uurida haiget või anormaalset organismi. Aga juhul, kui autori taotlus on ilmne — anda üld- maksvat, laialt ellurakendatavat, siis võib näha sellises erandlikkusega teotsemises vääralthaaramist. Seda tahaks Tammsaare kõnesoleva romaani kohta väita.

Romaani stiililisel vooresil resp. ebavoorusil loodetavasti peatuvad spetsiaalsemad arvustajad spetsiaal- semate ajakirjade veergudel. Mär- kida võiks, et Tammsaare on oma stiilis saavutanud suure rutiini. On lehekülgi, kus võimatu teha vahet, kas nad kuuluvad „Elu ja arma-

„Pallase“ lõpetajate näitus

(11. nov. kuni 2. det.)

Vabariigi kõrgema kunstikooli on tänava lõpetanud 8 õpilast — erakordselt suur arv viimaste aastate kohta. Nagu mitmed endised nii ka praegune lõpetajate tööde näitus pakub vaatlejale vahest enam huvitavat kui mõnedki muud kunstidemonstratsioonid, mida võib aegajalt näha „Pallase“ ruumes. Kõigepeält mõjub abituriientidest kunstnike töis otsingute julgus, isikupärane värskus.

Nende omaduste tõttu paistavad näitusel silma eeskätt *H a n s M e t s* a maalid. Siin ilmneb kõige tugevama kujul see romantiline värv ja valgustuse käsitus, mille „Pallases“ viimasel ajal on eriti välja arendanud Liimann (lõpetas kooli läinud aastal). Mets ei mõju mitte otseselt Liimanni õpilasena — kuid mõlema maitsesuunas leidub palju ühist, ja Metsa suur kompositsioon — nr. 51 — sisaldab päris „liimannilike“ elemente — oma järsus valgustusefekti kesk varjutatud perifeerilist sõõri, ja figuride stilisatsioon. Muide tundub selle pildi julge valgustusefekt siiski enam „reaalselt“ põhjendatuna kui need värvikiirgused, millega tihti taotseb oma maale aktsentueerida Liimann.

Samataolisi ekspressiivseid võtteid näitab ka teine Metsa kompositsioon — nr. 52, keerukalt ja hapralt konstrueeritud maastik figuridega (muide, keskkohaks on pildil varju — mitte valguse — laik); siin võiks vahest märkida koguni reminiscentse rokokoo-aegsest ja hilisemast prantsuse maastikmaalist. Päris sundimatult „looduselähedane“ on aga Mets „Emajõe motiivides“: need maastikud võluvad sooja õhulisusega

tusse“ või näit „Tõe ja õiguse“ IV köitesse.

Kokkuvõetult võib nentida, et Tammsaare „Elu ja armastusega“ oma „Tõe ja õiguse“ köiteid ületanud ei ole. „Elu ja armastuse“ lugemine jättis vähem lohutava mulje kui tahtsime loota. Aga samas pole mingit kahtlust, et „Elu ja armastus“ laias lugejateringis menuga läbi lööb. Vaatamata kõigele filosoofiale ja tarkusele on temas õige rohkesti seiklusjutulistlik elementi, mis lihtsameelset lugejat külmaks jätta ei saa. Ainult Tammsaare poolt käsitlust leidnud probleemesse tõsisemalt suhtuja peab neelama alla annuse rahuldamatust.

Paul Viiding.

ja värvikusega — kuigi nad ei tarvita ilmsemaid meelevaldsusi, kõrvalpõikeid oma pool-impressionistlikust, harmoniseeritud üldtoonist. Millist värvide elavust võib saavutada lihtsaima-süzeeliseski maalil, seda näitab Mets oma natüürmordiga — nr. 53.

Tugevat temperamenti avaldab ka *V o l d e m a r M ö l d e r* — ent selle kunstniku toodangut määrab esialgu intellektuaalne sihikindlus, püüe ekspressiivse stilisatsiooni poole. Nii esindab ta vahest „vaneimat voolu“ meie kunstikooli praeguses ilmes: valitseb ju „Pallases“ omal ajal järele-ekspressionistlik üldsuund. Mölder igatahes ületab suurema osa neid katsetusi; ta omapära pole tingitud mitte ülevõetud moest, vaid teadlikust, läbituntud vormi- ja värvivalikust. Kahes suuremas maalil taotleb ta figuride asetusega kindlat, suletud ümarkompositsiooni; siin näeb peaaegu Hodleri meelevaldsust ja „hoolimatust“ reaalse töepärasuse vastu. Sama järjekindel on neis piltides värvide valik: püsitakse rohelise ja liivakarva kollaka varjundite piires, ilma et see mõjuks monotoonset või kuivalt.

Hoopis teissugused toonid on tarvitusele võetud „Aktis“ ja saavutatud sama kindel harmoonia. — Tähelepanu köidavad peaaegu kõik Mölderi asjad, kuni joonistusteni, milles muide ilmneb selle kunstniku kalduvus markeeritud vertikaalse liigenduse poole kujustiku ülesehituses (vt. ka „Portree“ ja „Akt“). Elavad on maastikmaalid — eeskätt nimetatagu „Tallinna motiivi“.

G u s t a v R a u d esineb kvaliteedilt mitmesuguste töödega. Mingi võõrastav kalkus värvidevalikus häirib nautimast ta natüürmorte ja „Lillesid“: kirevad värvid mustalt varjutatud foonil ei suuda vaatlejat „veenda“. „Natüürmort kõrvitsaga“ siiski näitab teatavat kooskõlastust mahlakama üldtooni suunas. Suur „pr. S. Koorti portree“ kannatab ligikaudu samade puuduste all, mis ilmnevad natüürmortides; selle eest „pr. Siimu portree“ üllatab iseloomuka, modelli haruldaselt hästi karakteriseeriva asendiga ja kogu käsitluse elavusega: maal on näitusel parim oma žanris. Raua realistlikud kalduvused annavad „usutavamaid“ tagajärgi eeskätt vahest maastikus; neis pääseb enam mõjule maalline värskus. Suurem „Vabaduspuestik“ siiski tundub kannatavat üldise tuhmi, varjutatud valgustuse all.

E r n s t H a l l o p'i maalides võib tõdeda nii mitmesuunalisi katseid,

et kipub kaotsi minema kunstniku keskne, isikupärane laad. Paljus tundub tuginemist vanemaile traditsioonidele, või teiste sõnadega — äraproovitud efektidele. Seda võib öelda kahe magusavõitu maastiku kohta, mis erinevad Jansen'i vastavast žanrist vaid pastelltoonilisema, ühtlasema värvusega ja ka suurema-pinnalisusega oma „optimismis“. Kristjan Raua varasemaid sõejoonistusi meenutab suur maal „Ketraja“: võiks arvata, et nõrkust ja hõredust kunstilises käsitusel siin peab tasa tegema rahvuslikult žanriline aine. Parem on samalaadset realismi taotlev „Eit metsas“; sentimentaalsust levitab siin süžee veel enamgi (nagu see oli moeks vastavas venemaalilaadis), aga ometi mõjub pilt eelmisest ehtsamana oma värvuse leebes üldtoonistuses. Sellevastu „hrra Sibula portree“ jääb seesmiselt mõtetuks: pole võimalik siin mõista kunstniku värvivalikut. Elavaimad ja sümpaatseimad Hallopi asjust on tema 2 akvarellitoonilist natüürmorti õuntega.

M a r i e L e k s t e i n mõjub võimekamana ja tõsisemana oma kahest naiskaaslasest näitusel. Kuigi ka tema töis tuleb puudu isikupärasest sügavusest ja kindlusest ülesannete käsitusel, siis ometi mitmed erisuunalisedki üksiksaavutised jätavad sümpaatse mulje: neis imponeerib värskus ja teatav kunstiline otsekohesus. Võiks nimetada kaht natüürmorti kaladega, üht kukega, „Lehma“, jne. Maastikest on üks — mis kujutab majakest puudega, romantiline, kuna teises äratab tähelepanu omapärane ja „naivne“ kompositsioon: esemed korrastuvad pildil kaheks hajaseks reaks. Natüürmortides tarvitab Lekstein seda kompositsiooni kahel korral, aga tihedamal kujul ja mitte ilma teatava mõjuta.

H e d d a H a k k e r näitab oma natüürmortides mingit dekoratiivset visandlikkust; see käsitusviis ei luba säärases žanris saavutada päris ehtsaid tulemusi, kuigi mõned värviefektid iseendast mõjuvad huvitavaidki. Maastikkudest äratavad nr. 22 ja 23 tähelepanu oma tõketeta romantikaga värvuses, kuna joonistus siin peaaegu kaob. Selletaolisi efekte on nähtud mõnes H. Mugasto monotüüpias.

V a l e r i a L o i k on kahjuks esitanud ühe töö, mis ei tee sugugi au näitusele: See on heledavärviline naiseportree (nr. 40) Haapsalu rannamotiividega foonil. Pildi pääliskaudsus mõjub päris lootusetult. Tihedamaid tulemusi näeb mõnes natüürmordis (parim on nr. 43, sidrunitega) ja „Lapse peas“. Üldiselt häirib Loigu toodangus mingi liiga optimistlik ebaküpsus ja kergekäelisus.

„SAATAN“

L. Verneuil'i draama 3 vaatuses

Üle tüki aja teritati korraks jälle Tartu teatripubliku draamanärvil sellel komöödiatega ülejutatud hooajal.

Selle endeka prantslase ainulaadse draama oli valinud oma 20-aastase lavategevuse juubeliks näitlejatar pr. M. Türk.

„Saatan“ on psühholoogiline draama. Lõik elu vaadatud läbi monokli. Intriig tänapäevane, usutav ja põnev. Motiiv: pisut kulunud, kuid ikka moesolev abielu kolmnurk — armukade mees, truuduseta naine ja „ristiisa“, selle armuke. Viimast ei ilmu küll hetkekski lavale kogu draama kestes, sest tüki näitlejaskond koosneb seekord vaid kahest isikust: mehest ja naisest, ning kolmandana võib arvesse tulla veel telefon. Härra „ristiisa“ seisab aga kulliside taga ning hoiab tugevasti peos seda nõõriotsa, millest tõmmates hakkab liikuma kogu intriigi karusel.

Juba noore abielu esiõhtu intiimi armuidüllil poetab see lavatagune nõõritõmbaja esimese tera tülivürtsi. Incipit tragoedia. Kahe inimese ühine saatuse parv hakkab siit päle kiskuma karile. Hoolimata naise leidlikest valedeplaastrist, millega hoolikalt püüab kokku liimida mõranema lõõnud abielu, kasvavad usalduse kaotanud mehe vaistlikud

kahtlustused. Ning järgneva kahe ja poole vaatuse kestel näemegi kahe inimese võitlust „kaduva paradiisi“ ümber. Ühel pool üha kahtlustav, otse kohtu-uuri ja trikkvõtetegea tött janunev mees, teisel naine, kes iga hinna eest püüab seda varjata, mäsides end ühest valest teise, vahel end reetes ning peites taas uutesse. Ent lõpuks siiski variseb see kõrvalpõigete ja väikeste pettuste sajakambriine labürint. — Katastroof?! — arvab loogika. Oo ei! Andestus ja leppimine. Mees, kes ootamatult tappis naise armukese, tunneb kergendust naise pihtimusest, et see vihastu siiski polnud ristiisa, ning südametunnistuse piin asendab õigustatud rahuloluga. Kõik näib olevat lahendatud. Puudub vaid lõppsuudlus ja eesriie. Kuid ei! Katastroof algab alles siit. Hetkeks uinunud kõlbluse kuradike piitsutab ärkvele mehe südametunnistuse: ta on siiski tapnud inimese. Ning lõpp on kõigiti dramaatiline. Naine, kes täis uusi lootusi tuleb mehe juurde, leiab eest vaid tühja toa ning aimates sündinut, variseb abitus nuukseis põrandale.

„Naisadvokaat“

Georges Berr'i ja Louis Verneuil'i 3-vaatuseline komöödia „Vanemuises“.

Prantsuslik komöödia on alati hiilunud oma sõnalise tabavuse, situatsioonide leidlikkuse ja teravmeelsusega. Louis Verneuil pole siin halvemaid esindajaid. Tüki sisu on sõna tõsisel mõttes pikantne, ent ei püsi mitte humoorikuse ja niilbuse piirimaal, nagu sageli on märgitav meie ajakajaliste naljamängude man. Esitatakse tänapäeva Pariisi, kus kuulus naisadvokaat Colette Bolbec pakub täisverelise „töötava naise“ tüüpi. Mees, Edmond Bolbec, tegeleb koksiostmisega, kõõgitiidruku vallandamisega ja muude selliste puhtnaiselikude aladega. „Seitse nälja-aastat“ äratavad mehes elujana ja ta leiab omale armukese ühes moodsaate vaa-detega abielunaises Cécile Pointet'is.

Naisadvokaadis ärkab nüüd armukade naine. Mehe surve järgneb kutses loobumine, ent mees on tõuganud oma teise poole „liiga kõvasti armastuse teele“ ja see oma kevadises jooksuhoos astub esimese patulange-mise eelõue. Laupäeva õhtul kell kuus on tal määratud oma erasekretäri rendez-vous. Selgi korral esineb mees diplomaadina ja abielurong lükatakse õigeile rööpaile. Komöödia on temporikas ja õige tugevaid nük-

On endastmõistetav, et tükk, mille kogu kandejõud lasub vaid kahe näitleja õulul, nõuab neilt erakordseid võimeid, et kolme vaatuse vältel suuta kõita üha uutihkava publiku huvi ja ühtlasi rahuldada nende kriitika meelt. Raske ja vastutusrikas ülesanne, millega juubilar oma lava- ja elupartneri Ed. Türgiga päris rahuldavalt toime tuli.

Mis puutub ettekandesse üldiselt, siis paistis siin silma kogu lavastuse vältel nagu sordiini all hoitud toon. Nii läks kogu kolm vaastust ilma eriliste tõusude ja mõõnadeta ühetasases voolavuses nii üldtoonis kui tempos. Tempovaheldust, pause, pisut enam crescendo ja diminuendot — oleks tulnud tükile kahtlemata kasuks. Liiga palju pianot (erakordne näht meie teatrielus!), mis tõusis kohati mezzoforteni, ei suutnud vahelduseta tempos just täiel määral edasi anda seda vahede ja avastuste närveerivat õhkkonda. Ning mõnigi dramaatilise iseloomuga stseen jäi virvendama traagikoomilise ebamäärasele piirimaale. Üldiselt näitas Türgide paar läbimõeldud ja tempereeritud mängu.

Õnnestunud dekoratsioonidest hinguse meeldivat kodususe hõngu. Valguse vaheldus poleks siingi ehk liigne olnud.

Skulptor Martin Saks igitahes ei luba endale ette heita kergekäelisust. Terve rida väljapanekuid, suur osa neist raskeis tehnikais, annavad tunnistust kunstniku süvenemisest oma töösse. Mõnel juhul jääb seejuures mulje, nagu oleks väljatöötuses mindud liiga kaugele: „Seisev naine“ (graniidist) mõjunuks paremini, kui figuur niivõrd ei eristuks seljatagusest kivimassist. Ka hästi õnnestunud suur „Haavatud sõdur“ — Vastseliina mälestussambale — võinuks monumentaalset pinget saavutada vähesema realistliku detailistusega. Saksa modelleerimisoskus ilmneb hästi graniitgrupis „Ema lapsega“. Väike marmorist „Kompositsioon“ taotleb odavavõitu efekti kahe kätepaari voolavusega; grupp on parem seljapolelt! Peab nimetama hra Imeliku ja prl. Rutopõllu portreesid pronksis — eriti viimane on elav. Võib loota, et M. Saks lisandab tehnilisele püüdlikkusele enam „vaba“ skulptuurset nägemisviisi ja kujuneb kõigiti paljutöötavaks jõuks.

H. Paukson.

keid saab advokaatide seisus oma suurprotsesside otsimise õhinas ja kombineerimis.

Mängus kujunesid kaks kaasaegsele „Vanemuisele“ otse iseloomuliku leeri: ühel pool tugevad naisjõud, teisel pool nõrgad meesjõud. Naisadvokaati Colette Bolbec'it esitas L. Lindau alul kobavana, ent hiljem juba täisverelise näitleja temperamendiga. Armukeste jahil oleva Cécile Pointet osas pakkus nauditavat mängu J. Suvorova. Jääb vaid imestada, miks sellele suurte karakternäitleja võime-tega daamile ei anna „Vanemuise“ kandvamaid osi. Perekonnaarsti — naisdoktori osas debüteeris H. Aren, tõendades, et ta on opereti kõrval ka sõnalavastuses võimeline andma karakterosa. Ta mehestunud „töötav naine“ oli käre ja bravuurne.

Ent mehed Edmond Bolbec — J. Pöder, Robert Valentin — H. Piller ja ka Rebiscol — R. Ratassepp jäid seekord verevaseiks.

Kahe esimese mängu puhul kerkib paratamatult päevakorda „Vanemuise“ esimese armastaja kriis. Viimaste aastate jooksul pole näinud siin ühtki meesnäitlejat, kes oleks suutnud sõnalavastuses „esimese armastaja“ osas nauditavat mängu pakkuda. Elus ehk armastatakse, ent

Eesti-Läti 4:1

Möödunud reedel ja laupäeval oli Tartu spordipublikul hää võimalus jälgida kahe naaberriigi akadeemilispere võimeid käsipalli alal. Võistlused olid eriti huvitavad seetõttu, et Läti üliõpilaskonda esindav „Universitas Sportsclubs'i“ meeskond on ühtlasi ka Läti parimaid korvpallis. See andis võistlustele erilise kaalu, kandes mängud maavõistluse atmosfääri.

Esimesel võistluspäeval toimus kohtumine naiste võrkpallis. Eesti naiskond, koosseisus — Soosaar (Indla), Tomingas (Indla), Telling (org-matu), Anto (Fil. Patriae), Birk (org-matu) ja Ratasepp (Fil. Patriae), osutus lätlastest klass paremaks, tulles võitjaks pea rekordilise tagajärgena 15:7 ja 15:1. Eriti silmapaistev oli suruja paar Ratasepp ja Telling..

Võistluste haripunktiiks kujunes kohtumine meeste võrkpallis. Vahekohtuniku vile pääle rivistusid meeskonnad järgmiselt.

Läti: Ozols, Krisoks, Jurcinš, Andersons ja Tilingš (kõik U. S.).

Eesti: Keres (EÜS), Viksten (Sakala), Illi (EÜS), Erikson (EÜS) ja Sults (EÜS).

Mäng algab hoorikkalt. Juba alg-

minutetil pääseb Eesti juhtima 15:3. Edasi areneb mäng tasavägiselt, kusjuures Eesti püsib kogu aja juhtival seisukohal. Märkima peab, et lätlased saavutasid enamiku korvidest kaugeviskega. Samuti on tähelepanvaid U. S. meeskonna ilus söötetänu tehnika. Poolajale minnakse tagajärgena 24:18 Eesti kasuks. Ka teisel poolajal jätkub endine kiiretempoline ja jõuline mäng. Lätlased vahetavad mitmel korral mängijaid, kuid see ei anna märgatavaid tagajärgi. Eestlaste paremus on ilmne. Mäng lõpeb suure võiduga 47:24 (poolaeg 24:18). Suuremate punktikiittidena võiks nimetada Viksteni — 15 punktiga, Keres ja Illi — kumbki 12 punktiga, lätlastel Andersons — 9 punkti. Eriti mainida tuleb mõlema meeskonna kaitsepaari tõhusat tööd. Eesti meeskonna treeneri hr. Niileri arvates esinesid lätlased ootamatult nõrgalt, mis võimaldas meie meeskonnale kombinatsioonide läbiviimist ja enda väljamängimist.

Võistlused jätkusid laupäeval. Esimesena kohtusid võrkpalli sõprusvõistluses Läti „Universitas Sportsclubs'i“ ja E. Akad. Spordiklubi

naiskonnad. Ka siin on eestlased võidukad. Mäng lõpeb tagajärgena 2:0 (geimid 15:10 ja 15:9) Akad. Spordiklubi kasuks. Järgmisena toimus võistlus meeste võrkpallis. Ilusa mänguga tuleb võitjaks Eesti meeskond koosseisus: Viksten (Sakala), Pehap, Illi, Keres, Erikson ja Zimmermann (kõik EÜS). Tagajärg — 2:0 (geimid 15:9 ja 15:8).

Õhtu põnevamaks mänguks osutub Läti U. S. ja Eesti Üliõpilaskonna naiskondade vaheline korvpalli võistlus.

Algminutetil mängitakse korvidega. Näib nagu ei suudetaks veel kohaneda mängule. Veerandega lõpeb tasavägisel seisuga 4:3 Eesti kasuks. Mäng on üldiselt jõuline, tehakse palju vigu. Tähelepanvaid on lätlaste üksikud ilusad läbimurded. Seisul 10:8 kõlab poolaja vile. Edasi seirab eestlasi teatav ebaõnn, ka olakse veidi väsinud. Kolmveerandajal on lätlased juba kolme punkti võrra ees, võites terve mängu — 23:12 (poolaeg Eesti kasuks 10:8). Läti võidukas naiskond esines järgmises koosseisus: Eltermans, Alice Gailitis, Alma Gailitis, Grapmanis ja Cirkurs. Märkimisväärne on asjaolu, et Läti naiskonnast Alice Gailitis saavutas üksi 11 punkti. Ühtlasi peab tunnustama, et läti naised on korvpallis palju võimsamad kui eestlased.

Viiest võistlusest võideti neli ja kaotati üks — naiste korvpallis. Sellise tulemusega võib jääda rahule.

Pääle võistlusi oli osavõtjatele korraldatud bankett Üliõpilasmajas.

Hanjo Nihtig.

laval seda ei suudeta. Kohmetus ja leidlikkuse puudus armutunnetele väljendusvormi otsimises on mängul nagu pidurid ees. H. Pilleri puhul teame, et ta suudab pakkuda hoolimata killustumisest opereti ja sõnalavastuse vahel üksikuid häid karakterosi. J. Põdral puudub seegi võime.

Kui uurimiskomisjon hiljuti seadis üles nõude, et „Vanemuine“ peab häid meesjõude palkama, siis maksab see esmajoones küll „esimese armastaja“ osade mängijate hankimise suhtes. Eestlase kaine ja järeloomõtliku iseloomu tõttu on ju armastaja osa mängimine raske, ent katsetamine osutub paratamatuseks.

Käesoleval hooajal pole „Vanemuise“ tükki valikus ja esitamises kuigi õnnestunud kätt näidanud — L. Verneuil'i „Naisadvokaat“ on erand ja repertuaaris kandvaim ning läbi mõeldum teos. Edg. W. S.

Koosolek 21. nov. 1934. a. Koos 22 liiget. Juhatavad esimees ksv. A. Meil ja abiesimees I. Pommer, protokollib ksv. A. Vassil.

Päevakorras: 1. Eelmise koosoleku protokoll. 2. Juhatuse otsuste kinnitamine. 3. Kultuurtoimkonna loomine. 4. Üliõpilaslehe kodukord. 5. Täiendavaid valimisi. 6. Aruandeid. 7. Läbirääkimisi.

2.

Koosolek kinnitab järgmised juhatuse otsused: 1. Kinnitada üliõpilas-

köögi ja söögisaali kuupalgaliste teenijate koosseis. 2. Palgata üliõpilasmajale övvaht palgaga 3 kr. kuus. 3. Helsingi üliõpilaskonna aastapäevapidustusele 26. XI volitada Eesti Üliõpilaskonna esindajana stipendiaat ksv. E. Uustalu. 4. Korraldada ülikooli 15. aastapäeva puhul, samuti vana ja uue rektoraadi tervitamiseks tõrvikrongikäik 30. novembri õhtul. 5. Lükata Üliõpilaskonna rahalise loterii lõpploosimine edasi 6. detsembrile s. a. jne.

3.

Kultuurtoimkonna loomine otsustatakse jaatavalt ühel häälel. Samuti võetakse vastu nimetatud toimkonna ajutine kodukord järgmises redaktioonis:

1. Kultuurtoimkond töötab Tartu Üliõpilaskonna põhikirja § 74 alusel. Kultuurtoimkonna ülesandeks on üliõpilaskonna rakendamine rahvuskultuuriliseks tööks. Eestkätt korraldab toimkond: a) üliõpilaskõnelejate reservi rahvuslike ettevõtete puhuks, b) organiseerib nimede eestistamist, d) soetab rahvusküsimusse puutuvat kirjandust, e) mõjutab rahvusliku kasvatuse süvendamist.

2. Kultuurtoimkond koosneb viiest liikmest, kes valitakse Üliõpilaskonna Edustuse poolt. Toimkonna juhataja määratakse Edustuse poolt, teised ametid määrab toimkond ise.

3. Toimkond on otsusevõimeline vähemalt kolme liikme koosolles, kaasa arvatud toimkonna juhataja või asetäitja. Toimkonna koosolekud kutsuvad kokku juhataja või juhataja asetäitja.

4. Kultuurtoimkonna asjaajamist revideerib Üliõpilask. revisjonitoimkond.

4.

Üliõpilaslehe kodukorra arutamine jäetakse ära, kuna Edustuse liikmed ei ole tuttavad esitiseaga.

5.

Esimees teatab, et Edustusest on lahkunud nimekirja nr. 8 järgi ksv. H. Rebane, kelle asemele on kutsutud ksv. A. Kärsna, nimekir. nr. 16 järgi ksv. E. Sitska, kelle asemele tulnud ksv. A. Kaigas ja nimekirja nr. 7 järgi ksv. O. Laan, keda asendab ksv. E. Reiman. Seega on jäänud vabaks abiesimehe ja rida teisi kohti. Vastavalt neile muudatusile valitakse:

Üliõpilaskonna abiesimeheks ksv. Ilmar Pommer ühel häälel;

üldtoimkonda: ksv. ksv. A. Kärsna ja V. Tomingas;

haigekassatoimkonda: ksv. E. Reimann;

kultuurtoimkonna juhatajaks ksv. H. Pello ning liikmeteks ksv. ksv. A. Uuesson, R. Steinmann, E. Reimann ja A. Kärsna;

kehalise kasvatuse toimkonna juhatajaks sellelt kohalt tagasiastunud ksv. A. Kiima asemele ksv. A. Pals; revisjonitoimkonda säält tagasiastunud ksv. ksv. A. Palsi ja I. Pommeri asemele ksv. ksv. A. Kiima ja A. Kaigas.

6.

Kinnitatakse üliõpilasköögi arvete läbikäik 1933./34. ariasta kohta: ariais 15. juulil 1933. a. oli krooni 7441.09, 1. juulil 1934. a. kr. 7676.06; ariasta läbikäik näitab kr. 190.785,62 ja ülejääk kr. 864.82. Samuti kinnitatakse 1934. a. 1. mai kevadpeo rahaline aruanne.

7.

Läbirääkimiste all ksv. Meil juhü tähelepanu Helsingi ülikooli rektori eelseisvale külaskäigule, Üliõpilask. laulutoimkonna poolt organiseeritud lauluharjutustele ja ERK'ide poolt loodud nimede eestistamise toimkonnale. Esimene massiline nimede eestistamine üliõpilaskonnas tuleb 24. veebr. 1935. a.

Ksv. I. Pommer juhü tähelepanu sellele, et üliõpilaskonna organite töökavas ettenähtud ülesandeist on palju veel teostamata: nii puudub juhatusel ikka veel kodukord, laekasüsteem pole ülevaatlik jne. Teotseada tuleks eriti aktiivselt, sest vastutus on suur, eriti avalikkuse ees. Vastustes leitakse, et Edustus ja toimkonnad on küllalt teinud ja edaspidi loodetakse veelgi energilisemalt teotseada.

AKADEEMILISI TEATEID

Tuleval semestril uusi üliõpilasi vastu ei võeta

Nagu ülikooli sekretariaadist kuuldu, töötatakse praegu ümber ülikooli sisseastumise määrusi. HSMi poolt on kindlaks määratud iga teaduskonna üliõpilaste ülemmäär. Vastavalt neile määrusile on peaaegu kõik teaduskonnad täidetud, on ainult üksikuid vabu kohti (usut. 1, põllum.-teadusk. 6, ja loomaarstit. 3. Kokku 10 kohta. *Sellepärast jääb tuleval semestril üldse uute üliõpilaste vastuvõtmine ära, ainult endisi üliõpilasi võetakse vastu.*

ÜLIKOOI LÖPETASID

USUTEADUSKONNAS: Oskar Kodres.

ÕIGUSTEADUSKONNAS: Gustav Pujju.

Ülikooli lõpetasid: õigusteaduskonnas Ber Gordon, õigusteadusk. majandusteaduse osakonna Meer Gens, Eliise Tamm, Ida Rang, Arnold Riener.

MAT.-LODUSTEADUSK.:

Leonhard Annus, Aleksander Emmao, Julius Feldmann, Georg Mets (kõik matemaatika alal, viimased kolm cum laude).

LOOMAARSTITEADUSKONNAS: Herbert Tärn (Tärna).

UUS DOKTOR.

A. Koort'ile, kes 27. okt. s. a. kaitses doktori väitekirja „Beiträge zur Logik des Typusbegriffs“, otsustati välja anda filosoofia doktori diplom.

UUS MAGISTER.

Mag. agr. astmes kinnitati Härm Luht (magistritöö: „Eesti talundite tootmiskulud“).

KINNITATI:

Riigivanema otsusega 23. novembrist s. a. kinnitatakse Tartu Ülikooli rektoriks senine rektor korraline professor dr. J. Köpp ja prorektoriks korraline professor dr. H. Kruus. Mõlemad on ametisse kinnitatud arvates 1. detsembrist 1934. a. kolmeks aastaks.

HSM on lubanud veel üheks aastaks vabaks jätta loomaarstiteaduskonna anatoomia, embrüoloogia, histoloogia ja võrdleva anatoomia professori. See õppetool vabanes prof. H. Richteri lahkumise järele.

DR. EIN, DR. SAARESTE JA DR. VAABEL KINNITATI ERAKORRALISTEKS PROFESSORITEKS.

Riigivanema otsusega 16. skp. on kinnitatud dr. jur. Ernst Ein Tartu ülikooli rooma õiguse õppetoolile erakorraliseks professoriks ja vabastatud ühtlasi tsiviilõiguse dotsendi kohuste täitmisest.

Riigivanema otsusega samast kuupäevast on dr. med. E. Saare

re ste kinnitatud Tartu Ülikooli kurgu-, nina- ja kõrvahaiguste õppetoolile erakorraliseks professoriks.

Riigivanema otsusega 23. novembrist 1934. a. kinnitati Tartu Ülikooli finantsõiguse õppetooli erakorraliseks professoriks senine majandusministeri abi dr. J. Vaabel, arvates 15. dets. 1934.

I haavakliiniku noor. assistendiks kinnitati A. Kõre, met. obs.-i vaatlejaks edasi J. Kuk, röntgenoloogiks asetäitjaks Leo Kosenkranus.

Teaduslik stipendium määrati edasi mag. geol. K. Orvikule geoloogia alal. Mag. zool. J. Au- lile määrati stipendium antropoloogia alal kaheks aastaks, arvates 1. juunist 1935.

Anton Hermann kinnitati diploomitud edasiõppijaks tsiviilõiguse alal.

Õigusteadeuskonna otsusel ja Ülikooli Valitsuse kinnitusel on asutud vabanenud tsiviilõiguse dotsentuuri täitmisele arvates 24. nov. s. a.

Samast tähtpäevast arvates on asutud tehnikaosakonna veemajanduse ja vesiehitiste professuuri täitmisele mat.-loodusteadeuskonna ettepanekul.

EKSMATRIKULEERITI 650 ÜLIÕPILAST.

Õppemaksu mittemaksmise ja ülikooli õpingutele mitteilmumise tõttu on ülikooli valitsus eksmatrikuleerinud 650 üliõpilast.

KULTUURTOIMKOND ALUSTAS TÖÖD.

Üliõpilaskonna Edustuse koosolekul 21. nov. moodustatud kultuurtoimkond pidas reedel, 23. nov. esimese koosoleku. Nimetatud koosolekul vahetati mõtteid kultuurtoimkonna tegevuskava üle ning märgiti selles ära punktid, mille täitmisele toimkonnal esmajoones tuleb asuda. Kultuurtoimkonna ajutises kodukorras on ette nähtud üliõpilaskõnelejate reservi loomine, et üliõpilaskond suudaks vabariigi aastapäeval korraldatava rahvusliku kõnelennu puhul ning muudel puhkudel välja saata hästi ettevalmistatud kõnelejaid. Nendele kaasvõitlejatele, kes tahavad kultuurtoimkonna kõnelejate valimiku hulka kuuluda, toimkond korraldab järgmisel semestril, jaanuari lõpul ja veebruari alul, kõnekursusi. Vabariigi aastapäevaks kultuurtoimkond kavatab „Üliõpilaslehtelt“ paluda omale erinumbrit.

EÜS PÕHJALA PÜHITSES 50 A. JUUBELIT.

EÜS Põhjala juubelpidustused peeti 17.—19. nov. Pidustuste esimesel päeval kl. 4 p. l. korraldati Seltsis pidulik koosolek, kus valiti auvilistlasiks asutajad liikmed Karl Hellat, Nikolai Leisman ja Andronik Tepaks. Kell 6 p. l. oli ülikooli kirikus jumalateenistus, kus teenisid mag. Taul, H. Haamer ja auvil. piiskop Leisman kahe ülempreestri ja koori saatel. Õhtul kl. 10 algas „Vanemuises“ juubeliball, kus viibiti ülevas meeleolus kuni kella 1/25-ni. Ballist võtsid osa ligi 500 vilistlast, kaasvõitlejat ja külalist.

Teisel päeval — pühapäeval, 18. nov. — kell 11.30 viibiti „Vanemuises“ pidulikl aktusel. Aktuse avas seltsi esimees ksv! A. Vassil, kuna peokõne pidas vill dr. jur. N. Kaasik teemal: Rahvaste enesemääramisest. Järgnesid tervitused ülikoolilt, Tartu linnalt, 2. diviisilt, üliõpilaskonnalt ja üliõpilasorganisatsioonelt. Telegraafi teel soovisid juubilarile õnne riigivanem, kaitseväge ülemjuhataja, ministrid Einbund, Kann, Sternbeck, rektor Kõpp jt.

Kella 5—7 p. l. oli seltsi ruumides vastuvõtt, kus külalistele pakuti tass teed. Vastuvõtul viibis üle 400 inimese, nende hulgas palju ülikooli õppejõude jne.

Sama päeva õhtul kell 9 algas seltsis omavaheline koosviibimine vilistlasile, kaasvõitlejaile ja nende perekonnaliikmeile.

Pidustuste viimasel päeval — 19. novembri — õhtul peeti seltsis teise poolsajandi avaõhtut — ainult vilistlaste ja kaasvõitlejate osavõtul. Kell 11.30 algas pidustuste lõppaktus, kus anti Eteläsuomalainen Osakunta liikmeile Vilho Suomile, Hannes Saloviussele ja Lauri Ahole üle seltsi välimärgid — sõrmused — ning nimetatud osakonnale väärtuslik kingitus. Aktus lõppes seltsi esimehe ksv! A. Vassili lõppsõnadega ja hümniga.

KORP. SAKALA 25-A. JUUBELIPIDUSTUSED.

Korp. Sakala 25-a. juubelpidustused algasid 17. nov. jumalateenistusega Peetri kirikus, kus kirikuteenistust pidasid Elva õpetaja vil. A. Bender ja õpetajad J. Treumann ning A. Võormann.

Jumalateenistus oli armulauaga ja korporatsiooni surma läbi lahkunud liikmete mälestamisega.

Õhtul oli konvendi ruumes vilistlaste ja kaasvõitlejate ühine koosolek.

18. nov. kell 12 oli konvendi ruumes aktus, mis algas koraaliga ja esimees F. Lepiku tervitussõnadega. Järgnes kõne korp. Sakala ajaloost vil. J. Vasaralt ja kõne asutajalt liikmelt K. Grault.

Riigivanemalt oli saabunud tervitusteogramm. Kohal tervitasid Tartu üliõpilaskond, Eesti Korporatsioonide Liit j. t. Aktusel viibis ka üliõpilasprorektor prof. J. Uluots.

Õhtul kell 5 oli kohvi auvil. O. Rütli korteris ja hiljem vennastupidu konvendi ruumes.

KORP. VIRONIA 34. AASTAPÄEV.

24., 25. ja 26. novembril pühitsetes Vironia liikmeskond oma korporatsiooni 34. aastapäeva.

24. nov. peeti konvendi korteris perekonnaõhtu, millest võtsid osa kutsutud külalised Ülikooli Valitsuse ringkonnast, korp!-ile lähedal seisvad Tartu seltskonna liikmed ning arvukalt kokkutulnud vilistlased ja tegevliikmed perekondadega.

25. nov., algusega kell 19.15, peeti pidulik konvent, millele järgnes kommersi ametlik osa. Pääle oma liikmete võtsid kommersist osa soomlased, esindajad Karjala osakonna poolt, kellega korporatsioonil on sõlmitud sõprusleping.

26. nov. oli omavaheline kommersi järelepäev.

KORP! ROTALIA XXI AASTAPÄEV.

Korp! Rotalia pidas oma aastapäeva pidustusi 10. ja 11. nov. perekonnaõhtu ja kommersiga. Pidustuste olid sõitnud ka kolm soome üliõpilast sõpruslepinglase Varsinai-Suomalainen Osakuntast.

Sõprusleping korp! Rotalia ja Helsingi ülikooli Varsinai-Suomalainen Osakunta vahel sõlmiti teatavasti läinud aastal korp! Rotalia 20. aastapäeval.

KORP. AMICITIA 10. AASTAPÄEVA PÜHITSEMINE.

Naiskorporatsioon Amicitia pühitsetes 14., 15. ja 16. nov. oma 10 a. juubelit. Laupäeval, 14. nov. õhtul toimus ball üliõpilasmajas, pühapäeval kl. 12 pidulik aktus ühes jumalateenistusega ning õhtul õestuspidu konvendi ruumes. Esmaspäeval, 16. nov. oli traditsiooniline omavaheline järelepäev. Pidustustest võtsid osa ka sõpruslepinglase Riia korp! Juuria esindajad.

Ilmub 13 korda aastas. Tellimishind 3 krooni aastas, 1 1/2 krooni semestrilis.

Vastutav ja peatoimetaja: Karl Pärl. Tegevtoimetaja: Jaan Ots. Toimetuse liikmed: V. Hanson, H. Pello. Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

Lugupeetud akadeemiline pere!

Avasin 14. nov.
uuesti oma nimel

RIIDEÄRI KAUBAHOOV 35

Hinnad
võistlem.
odavad

kust soovitan akadeemilisele pe-
rele kõige paremaid kodumaa
ja välismaa riidekaupu, nagu:
üliskonna-, smokingi-, palitu- ja
mantliriided.

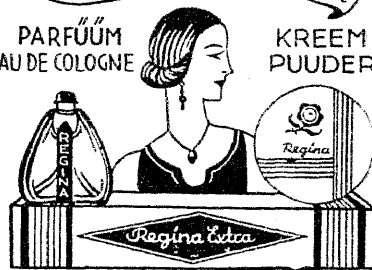
KARL ABEL'I RIIDEÄRI

TARTUS, KAUBAHOOV NR. 35

A/S. Prov. Jul. Lill Tartu

PARFÜÜM
EAU DE COLOGNE

KREEM
PUUDER

KREEM RASVATA

Soovitame kõrgeväärtuslikke iluravi
vahendeid:

Regina-kreem
rasvata

Regina-puuder

Regina-lõhnaõli

UUDIS!

Regina Eau de Cologne

A/S. PROV. JULIUS LILL

Rüütli tän. 10.

Narva tän. 6.

Moodsaim, täielikum
ja odavam **I-järgu**

juuksetööstuse äri

härradele, daamidele ja
teatritele

TARTUS, KÜÜNI TÄN. 3
Telefon 6-60

Lp. härradele ja daamidele
üliõpilastele

on minu äris matrikli esitamisel

10-15% hinnaalandus

Ainukesed originaal **GRIESER**
kestvad aurulokid Tartus
täiesti ilma elektrita, eht **Grieser**
kemikaalid ja kauaaegne praktika
kindlustavad töö võistlemata häduse.

Loomutruude lokiide, suurte rullide
kestvus garanteeritakse 8-10 kuuks.

Austusega

J. LUKSEP

dipl. juuksetööstuse meister.

„Üliõpilasleht“

Toimetus ja talitus

Üliõpilasmajas III korral on avatud
teisipäeval ja laupäeval kella 15-16

Aadr: Üliõpilasmajas, Tartu; tel. 2-91

Aasta tellim. — kr. 3.— ja 1/2 a. — kr. 1.50.
Välismaale: aastas kr. 5.— ja 1/2 a. — kr. 2.50.

Saadaval 1914, 1915, 1916, 1920-33 aas-
takäigud ja üksiknumbrid.

Varemaid aastakäike müüakse
30% hinnaalandusega.

EKõ

POSTIMEES

TARTUS, ÜLIKOOLI 21/23, TEL. 65 JA 80
TALLINNA KONTOR: RAEKOJA PLATS 9

(VANAS VAEKOJAS)

EESTI KÕIGE VANEM JA MÕJUVAM PÄEVALEHT POSTIMEES

ILMUB 7 KORDA NÄDALAS

(78 AASTAKÄIK) ON ÜLERIIKLIK, VARSKESISULISEM, TUUMAKAM JA LOETAVAM PÄEVALEHT, MIS KÄSITAB OBJEKTIIVSELT KÕIKI POLITILISI, MAJANDUSPOLITILISI, HARIDUSE JA SOTSIAALELU KÜSIMUSI.

TELLIGE, LUGEGE JA LEVITAGE „POSTIMEEST“ siis kuulete kõigest, mis sinu huvitavat kodu- ja välismaal. ✕ Laialdase lugejaskonna tõttu on kuulutustel „Postimehes“ suur mõju — kuulutage „Postimehes“

MAAMEES

(ilmub 2 korda nädalas) on kõige odavam päevauudiste ja nõuandeleht maarahvale.

POSTIMEHE

TRÜKIKODA
KÕITEKODA
TSINKOGRAAFIA

rahuldavad asjatundlikult kõikide tellijate soove töö korral ja kiire täitmise ning odavuse poolest.

Töösturitele, ärimeestele ja kõigile teistele töötellijatele vajalikkude kirjaplokkide, kvitütingiraamatute, aruannete, prospektide, reklaamplakatite, nimekaartide, laululehtede jne. kõige soodsam tellimiskoht

POSTIMEHE

R A A M A T U K A U P L U S

TARTUS, SUURTURG 16. TELEFON 2-50. Suurim ja täielikum raamatuladu kõigilt aladelt. Suures valikus kooli-, büroo ja kontoritarbeid, trükitud plankedid, kvitütingiraamatud, märkmikud jne. Tehke oma raamatute ja kirjutusmaterjalide ostud Eesti vanemast raamatu- ja kirjutusmaterjali kauplusest.